

KÓDEX SPRÁVY A RIADENIA SPOLOČNOSTÍ NA SLOVENSKU

JANUÁR 2008

**STREDOEURÓPSKA ASOCIÁCIA SPRÁVY A RIADENIA SPOLOČNOSTÍ
CENTRAL EUROPEAN CORPORATE GOVERNANCE ASSOCIATION - CECGA**

Úvod

Slovensko prešlo počas uplynulých rokov významnými zmenami. Transformácia hospodárstva z plánovaného na trhové, privatizácia štátnych spoločností a vznik množstva nových súkromných spoločností priniesli so sebou prvé skúsenosti so správou a riadením súkromného majetku. Systém správy a riadenia spoločností (corporate governance), zameraný spočiatku len na maximalizáciu zisku bez ohľadu na udržateľnosť takéhoto vývoja, sa postupne skvalitňuje. Vplyv má najmä rastúca konkurencia, nové skúsenosti z medzinárodného vývoja v správe a riadení spoločností, pričom mnohé zmeny sa dejú aj zmenou legislatívneho prostredia. Kvalita správy a riadenia spoločností nie je len problémom slovenských spoločností. Naopak, táto téma patrí celosvetovo medzi najdiskutovanejšie otázky práva obchodných spoločností, pričom slovenské spoločnosti majú možnosť preskočiť historickú etapu vývoja v tejto oblasti a využiť skúsenosti z vyspelých ekonomík sveta. Pozitívne, ale najmä negatívne skúsenosti viedli na rôznych platformách k formulovaniu určitých zásad, ktorými by sa mali riadiť vzťahy medzi majiteľmi spoločnosti, výkonným manažmentom a ostatnými zainteresovanými skupinami. V medzinárodnom meradle sa tejto problematike najvýraznejšie zhostila Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, ktorá v roku 1999 vydala OECD princípy správy a riadenia spoločností (OECD Principles of Corporate Governance), ktoré následne v roku 2004 aktualizovala na základe skúseností z účtovných škandálov v mnohých amerických a európskych spoločnostiach na prelome milénia. Princípy OECD sa stali východiskom pre tvorbu národných kódexov dobrej správy a riadenia spoločností vo väčšine vyspelých krajín sveta.

Rovnako ako v mnohých štátoch sveta aj na Slovensku sa iniciatívy vytvorenia národného kódexu správy a riadenia spoločností ujala burza cenných papierov. V roku 2001 Burza cenných papierov v Bratislave (BCPB) s podporou FIRST Initiative Managemnt Unit, London, a v spolupráci s vtedajším Úradom pre finančný trh, ekonomickým inštitútom INEKO, zástupcami profesijných asociácií a kótovaných spoločností zorganizovala „okružle stoly“, predmetom ktorých boli dva návrhy kódexu - jeden z dielne INEKO a druhý predložený BCPB. Výsledkom mnohých rokovaní a na základe širokého konsenzu zúčastnených strán vznikol v septembri 2002 spoločný kódex pod názvom Zjednotený kódex správy a riadenia spoločností. V apríli 2003 sa Zjednotený kódex stal súčasťou burzových pravidiel pre prijatie akcií na kótovaný trh.

S cieľom uviesť zásady Zjednoteného kódexu správy a riadenia spoločností do každodennej praxe spoločností, BCPB iniciovala vytvorenie asociácie, poslaním ktorej je monitorovať celosvetový vývoj v oblasti corporate governance, posilniť verejnú, odbornú aj politickú diskusiu na túto tému v spoločnosti, zabezpečiť odborný rast súčasných ako aj potenciálnych členov predstavenstiev a dozorných rád a vytvoriť profesionálne zázemia pre získavanie aktuálnych poznatkov z oblasti corporate governance. V októbri 2004 bola za podpory dvadsiatich zakladajúcich členov založená Stredoeurópska asociácia správy a riadenia spoločností - Central European Corporate Governance Association (CECGA).

V súvislosti s vydaním revidovaných Princípov OECD v roku 2004, ako aj s vydaním odporúčaní Európskej komisie pre oblasť corporate governance v roku 2004 a 2005 a v nadväznosti na zmeny relevantnej legislatívy na Slovensku, vznikla potreba aktualizácie platného Zjednoteného kódexu správy a riadenia spoločností. Asociácia CECGA prizvala k spolupráci na aktualizácii kódexu zástupcov Národnej banky Slovenska, Ministerstva financií SR, Ministerstva spravodlivosti SR, Ministerstva hospodárstva SR a Slovenskej bankovej asociácie, ktorí sa stali členmi tzv. „Riadiaceho výboru“. Spomedzi členov asociácie sa vytvorila päťčlenná „Pracovná skupina“, poslaním ktorej bolo pripraviť návrh nového kódexu v súlade s medzinárodnými odporúčaniami a najlepšou praxou. Návrh nového kódexu bol v septembri 2007 umiestnený na internetovú stránku CECGA za účelom širokej diskusie s odbornou verejnosťou, čo umožnilo zozbieranie a zapracovanie mnohých hodnotných pripomienok. Výsledkom spolupráce Riadiaceho výboru, Pracovnej skupiny a odbornej verejnosti je nový Kódex správy a riadenia spoločností na Slovensku.

Kódex správy a riadenia spoločností na Slovensku (ďalej len „Kódex“) tvorí súčasť Burzových pravidiel pre prijímanie cenných papierov na regulovaný trh, ktoré schvaľuje Predstavenstvo BCPB a Národná banka Slovenska. V súlade s novelou zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, sa s účinnosťou od 1.1.2008 Kódex vzťahuje na všetky spoločnosti, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu BCPB, t.j. na Kótovanom hlavnom a paralelnom trhu a Regulovanom voľnom trhu. Menované spoločnosti, po prvýkrát už za rok 2007, zverejnia vo výročnej správe prehlásenie podľa zásady „comply or explain“ (dodržiavaj alebo vysvetli), v ktorom uvedú do akej miery dodržiavajú princípy dobrej správy a riadenia spoločností. Pokiaľ niektorý princíp spoločnosť zatiaľ neuplatňuje, uvedie vo výročnej správe zdôvodnenie.

Kódex nie je však určený len pre spoločnosti, ktorých cenné papiere sú obchodované na burze, aj keď v týchto spoločnostiach je jeho potreba najvypuklejšia. Obchodovaním na burze sa totiž často mení vlastníctvo cenných papierov, v dôsledku čoho majitelia spoločnosti nie sú v priamom kontakte s výkonným manažmentom a strácajú dosah na správu svojho majetku. Prijatie určitých zásad, ktorými sa riadi vzťah medzi majiteľmi a manažmentom je však veľmi užitočné vo všetkých spoločnostiach, či už súkromných alebo štátnych. Kódex je otvorený pre všetky spoločnosti, ktoré majú záujem prihlásiť sa k nemu a postupne implementovať do systému správy a riadenia jeho zásady.

Kódex upravuje vzťahy vo vnútri spoločnosti a vzťahy spoločnosti s jej okolím na princípe otvorenosti, poctivosti a zodpovednosti. Otvorený prístup k zverejňovaniu informácií o spoločnosti, v medziach daných jej postavením v rámci konkurencie, je základom dôvery, ktorá musí existovať medzi spoločnosťou a tými, ktorí sa na jej úspechu podieľajú, čiže akcionármi, zamestnancami, veriteľmi, dodávateľmi, odberateľmi a ďalšími zainteresovanými skupinami. Poctivosť vyžaduje predkladanie pravdivých informácií o hospodárení a zámeroch spoločnosti, a budovanie časom prevereného pravdivého obrazu spoločnosti. Princíp zodpovednosti má zásadný význam pre vytváranie dôveryhodných vzťahov spoločnosti, a od členov predstavenstva a dozornej rady vyžaduje, aby prijali zodpovednosť za svoje rozhodnutia a vysvetlili svoje konanie akcionárom a ostatným zainteresovaným skupinám.

Princípy Kódexu by mali byť určitým vodítkom pre spoločnosti bez toho, aby boli príliš reštriktívne. Mali by v spoločnosti zabezpečiť vyváženosť medzi kontrolou a podnikateľskou slobodou, a povzbudzovať komunikáciu a transparentnosť pri správe a riadení spoločnosti. Princípy a odporúčania sú svojou povahou veľmi flexibilné, čo umožňuje ich implementáciu

v každej spoločnosti bez ohľadu na jej veľkosť, zameranie alebo vnútornú kultúru. Systém „dodržiuj alebo vysvetli“ umožňuje spoločnostiam určité odchýlky od princípov, pokiaľ sú opodstatnené špecifickými okolnosťami a je poskytnuté primerané vysvetlenie. To či bude takéto vysvetlenie dostatočné môžu posúdiť v konečnom dôsledku napríklad potenciálni investori alebo veritelia, ktorí sa na základe informácií poskytnutých vo výročnej správe môžu rozhodnúť či do spoločnosti budú investovať, resp. či a za akých podmienok jej poskytnú pôžičku.

Pri tvorbe Kódexu Pracovná skupina vychádzala najmä z Princípov OECD vydaných v roku 2004 a z odporúčaní Európskej komisie 2004/913/ES o zavedení vhodného systému odmeňovania riadiacich pracovníkov a 2005/162/ES o úlohe nezávislých členov správnych a dozorných rád a o výboroch týchto orgánov. Okrem toho boli samozrejme zohľadnené platné právne predpisy Slovenskej republiky ako aj aktuálne iniciatívy Európskej komisie, ktorými je napĺňaný tzv. „Akčný plán - Modernizácia práva obchodných spoločností a zlepšenie správy a riadenia spoločností v Európskej únii“ z roku 2003.

So zámerom dosiahnutia maximálnej užívateľskej prehľadnosti je text Kódexu členený podľa jednotlivých princípov kopírujúcich Princípy OECD, s tým, že ku každému princípu sú priradené „Poznámky“, ktoré bližšie objasňujú samotné princípy. Nezáväzná poznámka, ktorá má iba vysvetľujúci charakter, resp. ktorá sú iba ukážkou najlepšej praxe, sú od ostatného textu graficky odlíšené. Vzhľadom na skutočnosť, že mnohé z princípov sú v súčasnosti obsiahnuté aj v zákonoch, text dopĺňa aj príkladný výpočet zákonných ustanovení upravujúcich príslušnú problematiku. Úmyslom Pracovnej skupiny však nebol obsiahnuť celý právny rámec, čo by bola vzhľadom na neustále sa meniacu legislatívu neuskutočniteľná úloha. Rozsiahly zoznam zákonných ustanovení však napriek tomu podčiarkuje dôležitosť dobrej správy a riadenia spoločností, ktorá sa čím ďalej tým viac dostáva aj do „tvrdej“ regulácie. Kódex nemá za cieľ nahrádzať právne predpisy zaoberajúce sa čiastkovými otázkami tejto oblasti. Pri jeho vzniku dominovala snaha vytvoriť komplexný pohľad na všetky najdôležitejšie zásady, ktorých dodržiavanie môže napomôcť k vytvoreniu vyváženého, transparentného a kvalitného podnikateľského prostredia.

Členovia Pracovnej skupiny pre prípravu Kódexu správy a riadenia spoločností na Slovensku:

Rudolf Autner predseda Pracovnej skupiny	predseda predstavenstva a výkonný riaditeľ	Európska ratingová agentúra
Michal Kotlárík	sekcia medzinárodného a európskeho práva	Ministerstvo spravodlivosti SR
Barbora Lazárová	zástupkyňa generálnej riaditeľky	Burza cenných papierov v Bratislave
Radomír Mako	Senior Partner	Jenewein Group
Ondrej Patarák	riadenie znalostí	Slovnaft

Členovia Pracovnej skupiny vyjadrujú poďakovanie za cenné rady a pomoc predsedovi Riadiaceho výboru a čestnému prezidentovi CECGA pánovi Vratkovi Kaššovicovi a členom Riadiaceho výboru pánovi Tiborovi Bôrikovi (člen Správnej rady CECGA, predseda predstavenstva a generálny riaditeľ Union poisťovňa, a.s.), pani Ive Pavlovičovej (Sekcia finančného trhu, Ministerstvo financií SR), pánovi Slavomírovi Šťastnému (člen Rady Národnej banky Slovenska) a pánovi Ladislavovi Unčovskému (výkonný riaditeľ Slovenskej bankovej asociácie).

Úprimné poďakovanie členov Pracovnej skupiny patrí aj všetkým, ktorí sa zapojili do diskusie a pripomienkovania návrhu Kódexu správy a riadenia spoločností na Slovensku.

ZÁKLADNÝ PRINCÍP

ZABEZPEČENIE EFEKTÍVNEHO RÁMCA SPRÁVY A RIADENIA SPOLOČNOSTÍ

Základný rámec správy a riadenia spoločností by mal podporovať transparentný a efektívny trh, byť v súlade so zákonmi a jasne vymedzovať rozdelenie zodpovedností medzi rôznymi kontrolnými, regulačnými a donucovacími inštitúciami.

Je potrebné aby štát zabezpečil efektívny základný rámec správy a riadenia spoločností, a to vytvorením primeraného legislatívneho, regulačného a inštitucionálneho prostredia, na ktorý sa všetci účastníci trhu môžu spoľahnúť, a na ktorom môžu zakladať svoje zmluvné vzťahy. Je potrebné, aby štát takto vytvorený rámec správy a riadenia spoločností aj priebežne monitoroval, vrátane požiadaviek regulátorov a podnikateľskej praxe, s cieľom podporovať a posilňovať integritu trhu a výkonnosť ekonomiky. Za najlepšiu prax sa považuje, keď monitoring štátu prebieha na základe priebežných konzultácií s účastníkmi trhu. Navyše, pri formovaní rámca správy a riadenia spoločností, by tvorcovia legislatívy a inštitúcie regulujúcich túto oblasť mali zvážiť potrebu a využívať výsledky úzkej medzinárodnej spolupráce v tejto oblasti. Pokiaľ budú tieto podmienky splnené, štát predíde prehnanej regulácii, podporí podnikateľské prostredie a obmedzí riziko konfliktu záujmov medzi súkromným sektorom a verejnoprávnymi inštitúciami.

Princípy správy a riadenia	Poznámky
A. Rámec správy a riadenia spoločností by mal byť vytvorený s ohľadom na jeho dosah na celkovú ekonomickú výkonnosť, trhovú integritu a stimuly, ktoré vytvára pre účastníkov trhu a pre podporu transparentného a efektívneho trhu.	Hospodárske aktivity spoločností sú silným zdrojom rastu ekonomiky štátu. Regulačný a právny rámec, v rámci ktorého spoločnosti pôsobia má preto kľúčový význam a vplyv na celkové ekonomické výsledky štátu. Tvorcovia politik v oblasti správy a riadenia podnikov nesú zodpovednosť za vytvorenie dostatočne flexibilného rámca, ktorý umožní rozvoj nových príležitostí pre spoločnosti pôsobiace vo veľmi odlišných podmienkach. K dosiahnutiu tohto cieľa, by sa politici mali sústrediť na konečné ekonomické výsledky a pri zvažovaní možných opatrení by si mali najprv zanalyzovať vplyv kľúčových premenných, ktoré pôsobia na fungovanie trhu, ako napríklad štruktúru stimulov pre spoločnosti, efektívnosť samoregulačných systémov alebo zaobchádzanie so systémovým konfliktom záujmov. Transparentný a efektívny trh slúži jeho disciplinovaným účastníkom a podporuje ich zodpovedné správanie.
B. Právne a regulačné požiadavky ovplyvňujúce prax v	Pokiaľ vznikne potreba nových zákonov, ktorými je potrebné riešiť nedostatky vo

<p>správe a riadení spoločností v národnom zákonodarstve, by mali byť v zhode so zákonnými pravidlami, transparentné a vynútiteľné.</p>	<p>fungovaní trhu, mali by byť navrhnuté tak, aby sa implementovali a vymáhali efektívne a rovnakou mierou voči všetkým spoločnostiam. Najlepším prístupom štátu ako dosiahnuť tento stav je uskutočnenie konzultácií vlády a ostatných regulátorov so spoločnosťami, resp. inštitúciami, ktoré ich zastupujú a ďalšími záujmovými skupinami. S cieľom predísť prehnanej regulácii, prijatiu nevyvážaných zákonov ako aj nechceným dôsledkom, ktoré by mohli brzdiť a deformovať podnikateľskú dynamiku, musia byť nové zákony a opatrenia navrhnuté s ohľadom na celkové náklady a benefity. Cieľom je prijatie vynútiteľných zákonov, ktoré odradia spoločnosti od nečestného správania sa, a regulátorovi umožnia uplatnenie sankcií za ich porušenie.</p> <p>Ciele dobrej správy a riadenia spoločností sú formulované aj v kódexoch a štandardoch, ktoré nemajú štatút zákona alebo zákonného opatrenia. Zatiaľ čo tieto kódexy hrajú dôležitú úlohu pri zlepšovaní správy a riadenia spoločností, môžu nechať akcionárov a ostatné záujmové skupiny v neistote čo sa týka ich statusu a implementácie. Pokiaľ sa tieto kódexy a princípy využívajú ako národné štandardy alebo nahrádzajú zákon alebo zákonné opatrenia, dôveryhodnosť trhu vyžaduje, aby ich status, čo sa týka ich implementácie, dodržiavania a sankcií, bol jasne špecifikovaný.</p>
<p>C. Rozdelenie zodpovedností medzi rôzne inštitúcie v národnom zákonodarstve, by malo byť jasne formulované a malo by zaistiť, aby slúžilo verejnému záujmu.</p>	<p>Požiadavky a najlepšia prax správy a riadenia spoločností je obvykle ovplyvňovaná množstvom právnych oblastí – obchodné právo, finančné právo, daňové právo, pracovné právo a ďalšie. Za týchto okolností je veľké riziko, že táto rozmanitosť legislatívnych vplyvov môže spôsobiť neúmyselné prekryvanie až konflikty, ktoré môžu zmať možnosť dodržiavať princípy dobrej správy a riadenia spoločností. Je dôležité, aby si politici boli vedomí tohto rizika a prijali opatrenia na jeho obmedzenie. Účinná vynútiteľnosť zákonov vyžaduje, aby rozdelenie zodpovedností za dohľad, implementáciu a vynucovanie zákonných noriem medzi rôzne inštitúcie bolo jasne definované, aby kompetencie príslušných inštitúcií boli rešpektované a účinné. Prekrývajúce sa a prípadne vzájomne si odporujúce ustanovenia v národnom zákonodarstve by mali byť predmetom monitoringu štátu, aby nemohlo narastať regulačné vákuum, a aby nenarastali náklady spoločností spojené s viacnásobným dodržiavaním rovnakých zákonných požiadaviek.</p> <p>Pokiaľ sú regulačné právomoci alebo dohľad delegované na neštátne inštitúcie, je potrebné explicitne zdôvodniť prečo a za akých okolností je takéto delegovanie právomocí žiaduce. Je nevyhnutné, aby riadiaca štruktúra inštitúcie, na ktorú boli právomoci delegované, bola transparentná.</p>

<p>D. Dohliadajúce, regulačné a donucovacie inštitúcie by mali mať právomoci, integritu a zdroje, aby si mohli svoje povinnosti plniť odborným a objektívnym spôsobom. Okrem toho by ich opatrenia mali byť včasné, transparentné a dokonale vysvetlené a zdôvodnené.</p>	<p>Regulačné právomoci by mali byť zverené inštitúciám, ktoré môžu vykonávať svoje funkcie bez konfliktu záujmov, a ktoré môžu byť predmetom súdnej previerky. Nakoľko počet spoločností a informačných povinností sústavne narastá, zdroje a kapacity dohliadajúcich, regulačných a donucovacích inštitúcií sa dostávajú pod veľký nápor. V dôsledku toho bude v týchto inštitúciách veľký dopyt po plne kvalifikovaných zamestnancoch s investigatívnymi schopnosťami, ktorí budú schopní vykonávať účinný dohľad a budú aj primerane odmeňovaní. Schopnosť prilákať takýchto zamestnancov za konkurenčných podmienok zvýši kvalitu a nezávislosť dohľadu a vynútiteľnosť jeho rozhodnutí.</p>
--	--

I. PRÁVA AKCIONÁROV A KEÚČOVÉ FUNKCIE VLASTNÍCTVA

Rámec správy a riadenia spoločností musí ochraňovať a uľahčovať výkon práv akcionárov.

Akcionári majú vlastnícke práva, z ktorých vyplýva že ich akcie sa môžu kupovať, predávať alebo prevádzať. Okrem toho majú právo podieľať sa na zisku spoločnosti s mierou zodpovedajúcou veľkosti investície. Tieto základné práva, právo participovať na zisku spoločnosti a predávať svoje akcie, sú prvkami vytvárajúcimi hodnotu pre akcionárov. Akcionári pri zabezpečovaní dobrej správy spoločnosti a zvyšovaní akcionárskej hodnoty majú aj určitú zodpovednosť a úlohu. Aby túto úlohu akcionári mohli plniť, musia mať právo na informácie o spoločnosti, ako aj právo ovplyvniť jej chod, najmä prostredníctvom svojej účasti a hlasovaní na valných zhromaždeniach.

Princípy správy a riadenia	Poznámky	Zákonná úprava
<p>A. Základné práva akcionárov by mali obsahovať</p> <p>1. Právo na bezpečný systém registrácie vlastníctva.</p> <p>2. Právo na prevod akcií.</p> <p>3. Právo dostávať pravidelne a včas relevantné a podstatné informácie o spoločnosti.</p>	<p>Registrácia akcií musí byť riadne a bezpečne vedená centrálnym depozitárom.</p> <p>Spoločnosť nesmie odmietnuť registráciu prevodu vlastníctva akcií bezdôvodne, keďže by tým boli dotknuté vlastnícke práva akcionárov. Na druhej strane, spoločnosť musí mať právo odmietnuť prevod akcií, keď má akcionár v úmysle previesť akcie na niekoho, kto sa preukázateľne podieľa na nelegálnej činnosti. Toto sa netýka akcií prijatých na obchodovanie na regulovanom trhu, nakoľko podmienkou ich prijatia k obchodovaniu je neobmedzená prevoditeľnosť.</p> <p>Spoločnosť zabezpečí poskytovanie pravidelných informácií akcionárom v rámci ročných, polročných správ a predbežných vyhlásení riadiaceho orgánu, ktoré spoločnosť musí zo zákona spracovávať, ale je potrebné, aby spoločnosť informovala akcionárov aj o všetkých významných zmenách v spoločnosti a podnikateľských aktivitách, ktoré môžu mať vplyv na cenu akcií, ako napríklad o vývoji nového produktu, o plánovanej akvizícii alebo o začatí konkurzného konania. Informačnú povinnosť si spoločnosť plní oznámením zákonom stanovených</p>	<p>ZoCP - §99 a nasl. (najmä §107)</p> <p>ObZ - §156(9) – všetky a.s.</p> <p>ObZ - §39, §178(7), §180, §193 ZoÚ - §§ 4 a nasl. ZoBCP- §§34-37d a §§ 41-50 ZoCP - §130 ZoOR-§§2, 3 ZoDDS - § 30</p>

<p>4. Právo zúčastňovať sa a hlasovať na valných zhromaždeniach.</p> <p>5. Právo voliť a odvolávať členov orgánov spoločnosti.</p> <p>6. Právo podieľať sa na zisku spoločnosti.</p>	<p>informácií regulačnému orgánu, avšak <i>najlepšou praxou je komunikovať aj priamo s akcionármi, ktorí musia byť dostatočne informovaní o stave spoločnosti a stave svojich investícií.</i></p> <p>Je potrebné, aby predstavenstvo zabezpečilo zaslanie pozvánok na valné zhromaždenie všetkým akcionárom, bez rozdielu veľkosti ich podielu a v dostatočnom časovom predstihu, min. 30 dní pred jeho konaním. <i>V súvislosti s prebiehajúcou globalizáciou finančných trhov je potrebné, aby akcionári mohli participovať na valnom zhromaždení aj prostredníctvom nástrojov, ktoré ponúkajú moderné technológie (priamy prenos zo zasadnutia na internete, možnosť elektronického hlasovania).</i> Kvôli transparentnosti hlasovania, postup použitý pri hlasovaní na valnom zhromaždení musí zabezpečiť správnu registráciu a sčítanie hlasov, ako aj včasné oznámenie výsledkov.</p> <p>V súlade so stanovami spoločnosti a v súlade s pravidlami Výboru pre menovanie by členov dozornej rady a predstavenstva mali voliť akcionári na valnom zhromaždení, ktorému sa potom členovia dozornej rady a predstavenstva zodpovedajú za svoju činnosť. Na voľbe členov orgánov spoločnosti by sa mali zúčastňovať všetci akcionári, ktorí sa rozhodli uplatňovať svoje práva. To má veľký význam najmä v prípade nezávislých členov predstavenstva, ktorých autorita sa zakladá na ich zvolení aj minoritnými akcionármi. O všetkých uzneseniach týkajúcich sa menovania členov dozornej rady a predstavenstva, ako aj o každom novom členovi, je potrebné hlasovať samostatne.</p> <p>Je potrebné, aby predstavenstvo spoločnosti riadne informovalo všetkých akcionárov o skutočnej finančnej situácii spoločnosti a jej schopnosti vyplácať dividendy. Na valnom zhromaždení by mal byť prítomný externý audítor spoločnosti a členovia Výboru pre audit.</p>	<p>ObZ - §180 až §189</p> <p>ObZ - §187, §194 a §200</p> <p>ObZ - §178, §191 a nasl.</p>
<p>B. Akcionári by mali mať právo zúčastňovať sa na rozhodovaní o podstatných zmenách v spoločnosti a byť o nich dostatočne informovaní. Ide hlavne o tieto zmeny:</p> <p>1. Novelizácia stanov, zakladateľskej zmluvy</p>	<p>Keďže všetky uvedené rozhodnutia môžu mať priamy dopad na práva akcionárov, je dôležité, aby akcionári mali možnosť na týchto rozhodnutiach participovať. Je taktiež dôležité, aby spoločnosť včas akcionárov informovala o vyššie uvedených návrhoch, ktoré sa budú prejednávať na valnom zhromaždení, aby sa mohli na jednotlivé body programu valného zhromaždenia vopred pripraviť.</p>	<p>ObZ - §182, §184 a §187</p>

<p>3. Akcionári by mali dostať dostatočné informácie umožňujúce im dôkladne zvážiť rozhodnutie o odmeňovaní viazanom na akcie.</p>	<p>Pozvánka na valné zhromaždenie schvaľujúce systémy odmeňovania by mala obsahovať opis aspoň základných podmienok odmeňovania a menný zoznam beneficentov. Taktiež by mala obsahovať vzťah tohto systému odmeňovania k celkovej politike spoločnosti v oblasti odmeňovania.</p> <p>Pozvánka by mala tiež informovať akcionárov o tom, ako chce spoločnosť získať akcie, ktoré majú byť poskytnuté ako odmena. Najmä by mala jednoznačne určiť, či ich zamýšľa kúpiť na trhu, či ide o vlastné akcie, alebo či pôjde o novú emisiu. Pozvánka by mala tiež uvádzať celkové náklady pre spoločnosť spojené s odmeňovaním viazanom na akcie.</p> <p><i>Za najlepšiu prax sa považuje, ak pozvánka obsahuje návrh uznesenia s úplným opisom systému odmeňovania.</i></p> <p>Všetky uvedené informácie by mali byť pre akcionárov prístupné aj prostredníctvom internetovej stránky spoločnosti.</p>	
<p>D. Akcionári by mali mať príležitosť efektívne sa zúčastňovať valných zhromaždení, hlasovať a mali by byť informovaní o pravidlách, vrátane hlasovacích procedúr, ktorými sa riadi valné zhromaždenie:</p> <p>1. Akcionári by mali byť vybavení dostatočnými a včasnými informáciami o dátume, mieste konania a programe valného zhromaždenia, ako aj úplnými a včasnými informáciami o záležitostiach, o ktorých sa má na valnom zhromaždení rozhodovať.</p> <p>2. Akcionári by mali mať príležitosť klásť orgánom spoločnosti otázky, vrátane otázok, ktoré sa vzťahujú k ročnému externému auditu a navrhovať, za rozumne obmedzujúcich podmienok, ďalšie body programu a návrhy</p>	<p>Spoločnosť musí umožniť akcionárom, aby na valnom zhromaždení mohli plne uplatniť svoje práva a mali možnosť viesť dialóg s predstavenstvom spoločnosti. <i>Spoločnosť by mala povzbudzovať akcionárov k účasti na valnom zhromaždení.</i></p> <p>Spoločnosť by mala vytvoriť špeciálnu sekciu na svojej internetovej stránke určenú na zverejňovanie relevantných informácií pre akcionárov, vrátane popisu podmienok prístupu a popisu postupov pri hlasovaní na valnom zhromaždení. V tejto sekcii by mal byť umiestnený aj časový harmonogram pravidelných správ predstavenstva, konania valných zhromaždení ako aj podklady k jednotlivým bodom programu valných zhromaždení. Do tejto sekcie by mala spoločnosť v najkratšom možnom čase po konaní valného zhromaždenia umiestniť výsledky hlasovania a zápisnicu z valného zhromaždenia.</p>	<p>ObZ - §180 a nasl.</p> <p>ObZ - §182 a §184 ZoBCP §§37c-37d, §45</p> <p>ObZ - §§180-182, §184</p>

<p>uznesení valného zhromaždenia.</p> <p>3. Akcionárom by mala byť uľahčená účasť na kľúčových rozhodnutiach týkajúcich sa správy spoločnosti, ako napríklad navrhovanie a voľba členov orgánov spoločnosti. Akcionári by mali mať možnosť vyjadriť svoj názor na politiku odmeňovania členov orgánov spoločnosti a kľúčových osôb exekutívy. Akciovú zložku (opcie na akcie) schém odmeňovania členov orgánov spoločnosti a zamestnancov by mali schváliť akcionári.</p> <p>4. Akcionári by mali mať možnosť hlasovať osobne alebo v zastúpení (v neprítomnosti) a výsledky osobného hlasovania a hlasovania v neprítomnosti by mali mať rovnakú váhu.</p>	<p>Akcionári, ktorí sa nemôžu zúčastniť na valnom zhromaždení musia mať možnosť hlasovať v neprítomnosti alebo v zastúpení. Spoločnosť musí brať ohľad aj na akcionárov, nerezidentov v krajine sídla emitenta, ktorí chcú uplatniť svoje práva na valnom zhromaždení. Spoločnosť by mala <i>s využitím moderných technológií</i> umožniť aj zahraničným akcionárom účasť na valnom zhromaždení. <i>Taktiež by mala zabezpečiť, aby všetky dokumenty aj samotný priebeh valného zhromaždenia bol interpretovaný aj v iných jazykoch, zohľadňujúcich štruktúru akcionárov.</i></p>	<p>ObZ - §187</p> <p>ObZ - §§184 -186 ZoBCP §§37c</p>
<p>E. Štruktúra kapitálu a jeho usporiadanie, ktoré umožňuje niektorým akcionárom získať určitý stupeň kontroly, ktorý nie je úmerný ich akciovému podielu, by sa mali zverejniť.</p>	<p>Aby sa posilnila dôvera medzi investormi a spoločnosťami, do ktorých investujú, je dôležité, aby investori presne vedeli, aké práva sa k ich akciám viažu v čase ich nákupu. Ak je štruktúra spoločnosti taká, že ju kontroluje jeden akcionár, aj keď to nie je na prvý pohľad zrejmé, musí byť také usporiadanie transparentné pre všetkých investorov.</p> <p>Vyskytne sa veľa prípadov priamych investícií zahraničného kapitálu v rámci privatizácie alebo spoločných podnikov, kde dohody s akcionármi zahraničnému akcionárovi umožnia vysokú úroveň kontroly prostredníctvom rôznych nástrojov, ako sú napríklad manažérske zmluvy. Tieto nemusia odporovať zásadám dobrej správy a riadenia spoločnosti, akcionári však s nimi musia byť oboznámení.</p> <p>Akcionári by mali byť informovaní o všetkých nasledujúcich skutočnostiach:</p>	<p>ZoBCP §41 a nasl.</p> <p>ObZ - §186a</p> <p>ZoBCP §41 a nasl.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Pyramídové štruktúry a vzájomná držba akcií dvoch alebo viacerých spoločností, ktoré by mohli byť využité na obmedzenie možnosti akcionárov nevlastniacich kontrolný balík akcií ovplyvňovať politiku spoločnosti. • Akcionárske dohody medzi skupinami akcionárov, ktorí sami o sebe môžu vlastniť len relatívne malé percento celkového počtu akcií, s cieľom postupovať spoločne, a tak vytvoriť faktickú väčšinu alebo aspoň najväčší blok akcionárov. <i>K tomuto často dochádza v prípade spoločností, ktoré boli vytvorené alebo privatizované na základe predaja akcií predchádzajúcemu vedeniu. Dohody medzi akcionármi obvykle dávajú ich účastníkom predkupné právo na nákup akcií v prípade, že druhá strana dohody sa rozhodne svoje akcie predat'. Tieto dohody môžu takisto obsahovať ustanovenia, ktoré vyžadujú od účastníkov dohody, aby svoje akcie po určitú dobu nepredávali. Dohody medzi akcionármi môžu pokrývať napríklad otázky, týkajúce sa spôsobu voľby dozornej rady alebo predstavenstva alebo ich predsedov. Tieto dohody môžu takisto zaväzovať zúčastnené strany k jednotnému hlasovaniu v rámci bloku.</i> • Hlasovacie stropy obmedzujúce počet hlasov, ktoré by akcionári inak mali. <i>Určením najvyššieho možného počtu hlasov alebo odstupňovaním počtu hlasov v závislosti od určitých menovitých hodnôt akcií sa prerozdeľuje kontrola, čo môže mať dopad na snahu motivovať akcionárov k účasti na valných zhromaždeniach.</i> 	<p>ObZ - §180</p>
<p>F. Trhové prostredie má umožňovať efektívne a transparentné možnosti získania kontroly nad spoločnosťou.</p> <p>1. Pravidlá a postupy, ktoré riadia prevzatie spoločnosti na kapitálovom trhu a mimoriadne transakcie, ako fúzie a predaje podstatných častí aktív spoločnosti, by mali byť jasne formulované a zverejnené, aby investori rozumeli svojím právam a možnostiam obrany. Transakcie by sa mali uskutočňovať za transparentné ceny a za</p>	<p>Spoločnosť by mala zabezpečiť informovanosť svojich akcionárov o pravidlách, postupoch a právach akcionárov v prípade mimoriadnych transakcií ich umiestnením v špeciálnej sekcii, určenej na informovanie akcionárov, na svojej internetovej stránke. V prípade, že spoločnosť pripravuje alebo je predmetom mimoriadnej transakcie, je potrebné, aby spoločnosť individuálne informovala všetkých akcionárov o priebehu týchto transakcií a o ich právach.</p>	<p>ObZ - §§ 69 – 69b, §187 (1j), §§ 218a – 218p, §§ 476 - 488 ZoCP - §§ 114 – 118m, §130 (§125a) ZoBCP - §34 - 37d</p>

<p>spravodlivých podmienok, ktoré chránia práva všetkých akcionárov, podľa ich kategórie.</p> <p>2. Nástroje obrany proti prevzatiu by sa nemali používať tak, aby ochraňovali manažment a správne orgány pred zodpovednosťou.</p>		<p>ZoCP - §118d</p>
<p>G. Všetkým akcionárom, vrátane inštitucionálnych investorov, by sa mal zjednodušiť výkon ich vlastníckych práv.</p> <p>1. Inštitucionálni investori, ktorí konajú ako správcovia zverených prostriedkov, by mali zverejňovať svoju politiku v oblasti správy spoločnosti a politiku svojho hlasovania vo vzťahu k svojim investíciám, vrátane rozhodovacích procedúr použitia hlasovacích práv.</p> <p>2. Inštitucionálni investori, ktorí konajú ako správcovia zverených prostriedkov, by mali zverejňovať, ako riešia významné konflikty záujmov, ktoré by mohli mať vplyv na výkon ich kľúčových vlastníckych práv, súvisiacich s ich investíciami.</p>	<p>Inštitucionálni investori by mali zohrávať aktívnu rolu pri dohľade nad svojimi investíciami. Efektívne plnenie tejto úlohy vyžaduje bezproblémový prístup k všetkým dôležitým informáciám o dianí v spoločnosti, ktoré môžu mať vplyv na vývoj kurzu akcií spoločnosti. <i>Inštitucionálni investori/akcionári by mali byť pripravení nadviazať so spoločnosťou dialóg založený na obojstrannom pochopení cieľov. Spoločnosť by mala priebežne informovať inštitucionálnych investorov/akcionárov o napĺňaní zámerov prijatých na valnom zhromaždení spoločnosti, aby oni, ako správcovia zverených prostriedkov, mohli informovať svojich klientov. Inštitucionálni investori by sa vo vlastnom záujme mali snažiť, aby spoločnosti, do ktorých investovali prijali a dodržiavali zásady kódexu.</i></p>	<p>ZoDDS - §65 a nasl.</p> <p>ZoDDS - §27, §32, §34, §37 ZoKI - §11, §16, §20, §25 ZoB - §23</p>
<p>H. Akcionárom, vrátane inštitucionálnych investorov, by sa malo umožniť vzájomne konzultovať záležitosti, týkajúce sa ich základných akcionárskych práv, definovaných vyššie, avšak predchádzať ich zneužitiu.</p>	<p><i>Inštitucionálni investori v súlade s pravidlami risk manažmentu rozkladajú svoje investície do množstva spoločností a preto spravidla nemajú v spoločnostiach rozhodujúci vplyv. Aby však mohli ovplyvniť úroveň správy a riadenia v spoločnostiach, do ktorých investovali, malo by im byť umožnené, aby spolupracovali a koordinovali svoje aktivity pri nominovaní a voľbe členov orgánov spoločnosti a pri navrhovaní bodov programu valného zhromaždenia. O spolupráci medzi inštitucionálnymi investormi/akcionármi by mala byť spoločnosť informovaná, aby koordinácia medzi investormi nemohla byť zneužitá s cieľom prevziať kontrolu nad spoločnosťou alebo manipulovať trh.</i></p>	<p>Ústava – čl. 2 ObZ- §§66a a 66b, §180 a nasl., §186a §768c (20)</p>

<p>2. Minoritní akcionári by mali byť chránení pred priamym alebo nepriamym poškodzujúcim konaním akcionárov, ktorí spoločnosť ovládajú, alebo pred poškodzujúcim konaním, ktoré je v ich neprospech, a mali by mať efektívne prostriedky nápravy.</p> <p>3. Správcovia by mali hlasovať spôsobom dohodnutým s akcionárom.</p> <p>4. Prekážky pre cezhraničné hlasovanie by mali byť odstránené.</p> <p>5. Procesné postupy a procedúry na valných zhromaždeniach by mali umožniť spravodlivé zaobchádzanie so všetkými akcionármi. Procedúry spoločností súvisiace s uplatňovaním hlasovacích práv by nemali byť prehnane zložité alebo nákladné.</p>	<p><i>Účinnými prostriedkami ochrany minoritných akcionárov sú napríklad:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>predkupné právo na kúpu novo vydaných akcií spoločnosti,</i> • <i>požiadavka kvalifikovanej väčšiny pri niektorých rozhodnutiach akcionárov,</i> • <i>možnosť využívať kumulatívne hlasovanie pri voľbe členov riadiacich orgánov spoločnosti,</i> • <i>povinná ponuka – povinnosť majoritného akcionára, ktorý rozhodol o odchode spoločnosti z regulovaného trhu ponúknuť minoritným akcionárom odkúpenie ich akcií za trhovú cenu,</i> • <i>súdna ochrana.</i> <p>Správcovia cenných papierov, ktorými sú obvykle banky, obchodníci s cennými papiermi, ktorí majú v správe cenné papiere svojich klientov, by mali na valnom zhromaždení hlasovať v súlade s konkrétnymi pokynmi, ktoré dostali od klientov. V prípade, že správca nedostane od klienta žiadne konkrétne pokyny, mal by hlasovať spôsobom zodpovedajúcim záujmom klienta.</p> <p>Komunikácia medzi spoločnosťou a jej akcionármi nesmie byť ovplyvnená vzdialenosťou sídla akcionára od sídla emitenta. Spoločnosť pri komunikácii s akcionármi musí brať do úvahy odlišnú časovú náročnosť reagentie domácich a zahraničných akcionárov a tomu prispôbiť lehoty stanovené na predloženie návrhov a pripomienok akcionárov. <i>Najlepšou praxou by malo byť, že spoločnosť umožní využívanie moderných technológií ako prostriedkov rovnocenných s priamou účasťou na valnom zhromaždení.</i></p> <p>Právo účasti na valnom zhromaždení spoločnosti je základné právo akcionára. Spoločnosti by mali odstrániť všetky umelé prekážky, ktoré bránia akcionárom uplatniť svoje základné právo vhodnou voľbou miesta a času konania valného zhromaždenia ako aj vhodnou voľbou procesných postupov pri hlasovaní, ktoré by nemali byť prehnane technicky alebo finančne náročné.</p>	<p>ObZ - §176b, §204a, §186, §187, §202, §211, §218c</p> <p>ZoCP - §§118g a nasl., §119</p> <p>Ústava – čl. 46 a nasl.</p> <p>ZoCP §41 ZoB - § 34</p> <p>ObZ - §180 a nasl.</p> <p>ObZ - §180 a nasl.</p>
<p>B. Obchodovanie na základe dôverných informácií a poškodzovanie obchodovaním na</p>	<p><i>Hoci sú súkromné transakcie s firemným majetkom a obchodovanie s akciami na základe dôverných informácií zo strany zamestnancov zakázané, skúsenosti</i></p>	<p>ObZ - §§191 a nasl. ZoCP §§132 a nasl.</p>

<p>vlastný účet by mali byť zakázané.</p>	<p><i>z rôznych krajín poukazujú na to, že by akcionári v tomto ohľade mali byť ostražití. Mali by od predstavenstva požadovať oboznámenie s opatreniami prijatými v tomto smere, ako aj príslušnú zodpovednosť. Spoločnosť môže do značnej miery znížiť pravdepodobnosť nedovoleného obchodovania s akciami zo strany zamestnancov tým, že vyhotoví zoznam tých členov spoločnosti, ktorí majú prístup k dôverným informáciám a dá ho k dispozícii burze cenných papierov, na ktorej sú akcie obchodované. Existencia tohto zoznamu a to, že na ňom figurujú mená konkrétnych ľudí, môže byť často demotivujúcim faktorom, obmedzujúcim tento druh nedovoleného obchodovania s akciami na základe dôverných informácií.</i></p> <p><i>Obchodovanie na základe dôverných informácií sa často týka kľúčových vedúcich pracovníkov spoločností, ktorí sa podieľajú na vývoji a patentovaní nových a dôležitých produktov. Keďže tento druh nedovoleného obchodovania s akciami zahŕňa manipuláciu kapitálových trhov, je zákonom zakázaný. Snáď rovnako častým javom v Slovenskej republike v súčasnosti sú súkromné transakcie s firemným majetkom, ku ktorým dochádza vtedy, keď osoby svoj úzky vzťah k spoločnosti zneužívajú na úkor spoločnosti a investorov. Zmluvy o predaji aktív alebo produktov spoločnosti manažmentu, kľúčovým vedúcim pracovníkom, členom dozornej rady, predstavenstva alebo akcionárom či osobám s nimi spojenými by sa mali pripravovať s veľkým časovým predstihom a mali byť vysvetlené akcionárom na valnom zhromaždení, ktorí by ich mali odsúhlasiť.</i></p>	<p>ObZ - §§191 a nasl. ZoCP §§131a a nasl. ZoBCP - §21 TZ - § 265 ZoKI - § 12 a 16 ZoDDS - § 32 a 34 ZoB - § 23 a 25 ZoP - § 38, 39, 40 a 41 ZoSDS - § 55 a 58 ZoZP - § 3 a 4 ZP - § 81 ZoKaV - § 57 OZ - § 42a a 42b</p>
<p>C. Od členov orgánov spoločnosti a od kľúčových manažérov by sa malo požadovať, aby orgánom spoločnosti oznámili, či majú priamy alebo nepriamy záujem, alebo záujem v prospech tretích osôb na transakciách alebo záležitostiach, ktoré sa priamo dotýkajú spoločnosti.</p>	<p>Členovia dozornej rady a predstavenstva majú povinnosť informovať orgány, v ktorých sú členmi, o svojich podnikateľských, rodinných alebo iných vzťahoch mimo spoločnosti, ktoré by mohli ovplyvniť ich rozhodovanie v súvislosti s konkrétnou transakciou. <i>Pokiaľ člen dozornej rady alebo predstavenstva oznámi svoju potenciálnu zainteresovanosť v transakcii, je najlepšou praxou, aby sa táto osoba nezúčastňovala rozhodovacieho procesu súvisiaceho s konkrétnou transakciou.</i></p>	<p>ObZ - §194, §196, §200 ZoKI - § 12 a 16 ZoDDS - § 32 a 34 ZoB - § 23 a 25 ZoP - § 38, 39, 40 a 41 ZoSDS - § 55 a 58 ZoZP - § 3 a 4</p>

III. ÚLOHA ZÁUJMOVÝCH SKUPÍN V SPRÁVE A RIADENÍ SPOLOČNOSTÍ

Rámec správy a riadenia spoločností by mal uznávať práva záujmových skupín, stanovené zákonom, alebo prostredníctvom zmlúv, a podporovať aktívnu spoluprácu medzi spoločnosťou a záujmovými skupinami pri vytváraní duševných a materiálnych hodnôt, pracovných miest a udržateľnosti finančne zdravých spoločností.

Dobrá správa a riadenie spoločnosti majú veľký význam pre prísun externého kapitálu do spoločnosti. Podpora záujmových skupín, ako napríklad zamestnancov, je dôležitá napríklad z dôvodov, aby do spoločnosti investovali svoj ľudský a fyzický kapitál na ekonomicky optimálnej úrovni. Konkurencieschopnosť a konečný úspech spoločnosti je výsledkom tímovej práce, na ktorej sa podieľajú rôzne strany vrátane investorov, zamestnancov, veriteľov a dodávateľov, pričom prínos záujmových skupín predstavuje hodnotný zdroj budovania konkurencieschopných a ziskových spoločností. Keďže je v dlhodobom záujme spoločností podporovať spoluprácu so záujmovými skupinami, ktorá má kapitálotvorný charakter, ich správne alebo riadiace orgány by mali uznať, že záujmom spoločností prospieva podporovanie požiadaviek záujmových skupín, a že sú prínosom k dlhodobému úspechu spoločnosti.

Princípy správy a riadenia	Poznámky	Zákonná úprava
<p><i>A. Práva záujmových skupín, stanovené zákonmi alebo prostredníctvom zmlúv je potrebné rešpektovať.</i></p>	<p>V Slovenskej republike, tak ako aj v iných štátoch, sú mnohé práva záujmových skupín stanovené zákonmi (napr. v rámci pracovného práva, konkurzného práva, obchodného a občianskeho práva, atď.).</p> <p><i>Avšak aj v oblastiach, v ktorých neexistuje zákonná úprava, alebo tam kde existuje iba na nízkej úrovni, sa mnohé spoločnosti dobrovoľne zaväzujú voči rôznym záujmovým skupinám (napr. obec, susediace objekty, životné prostredie) či už zmluvne alebo aj jednostrannými záväzkami, a spoluprácou s nimi zlepšujú tak povest' ako aj výkony spoločnosti, čo sa považuje za dobrú prax.</i></p>	<p>ZoKV ZP - §229 a nasl. ZoIP</p>
<p><i>B. V prípade, že práva záujmových skupín sú chránené zákonom, mali by mať záujmové skupiny možnosť získať odškodnenie za porušenie svojich práv.</i></p>	<p>Právny rámec a postupy pri odškodňovaní v prípade porušenia zákonom garantovaných práv záujmových skupín by mali byť transparentné, a mali by uľahčovať komunikáciu a možnosti vymáhania odškodnenia pre poškodené záujmové skupiny.</p>	<p>ZoZUSI</p>
<p><i>C. Mal by byť vytvorený priestor pre pôsobenie</i></p>	<p><i>Miera účasti zamestnancov v orgánoch spoločnosti sa odvíja od zákonnej úpravy</i></p>	<p>ObZ - §200, § 218la</p>

<p><i>mechanizmov podporujúcich účasť zamestnancov v orgánoch spoločnosti.</i></p>	<p><i>a môže byť iná v každej spoločnosti. V kontexte správy a riadenia môžu mechanizmy zvyšujúce výkonnosť účasťou zamestnancov na riadení priniesť spoločnosti priamy aj nepriamy úžitok vo forme pripravenosti zamestnancov investovať do spoločnosti svoje špeciálne zručnosti. Ide nie len o zastúpenie zamestnancov v dozornej rade, ale aj v riadiacich procesoch ako napríklad v rôznych pracovných radách, ktoré berú do úvahy názory zamestnancov na niektoré dôležité rozhodnutia. V záujme zefektívnenie pracovných postupov by sa malo vedenie spoločnosti snažiť komunikovať so zamestnancami aj na individuálnej báze, pričom iniciatíva zamestnancov môže byť podporovaná napríklad rôznymi formami odmeňovania. Čo sa týka mechanizmov zvyšujúcich výkonnosť, tak penzijné poistenie je tiež časťou súčasťou vzťahu spoločnosti a jej bývalých i súčasných zamestnancov. V prípade, ak je súčasťou podobných záväzkov spoločnosti aj vytvorenie nezávislého fondu, jeho správcovia by mali byť nezávislí od manažmentu spoločnosti a mali by spravovať takýto fond nezaujato v prospech všetkých zainteresovaných.</i></p>	<p>a nasl. ZoES - §§ 35 a nasl., ZP - § 229 a nasl.</p>
<p><i>D. Ak sa zájmové skupiny zúčastňujú na procese správy a riadenia spoločnosti, mali by mať pravidelný a včasný prístup k relevantným, dostatočným a spoľahlivým informáciám.</i></p>	<p>V prípade, ak majú zájmové skupiny prispievať pozitívnym spôsobom k rozvoju spoločnosti, je nevyhnutné, aby mali prístup k informáciám potrebným pre ich efektívnu činnosť.</p>	<p>ObZ - §39 ZoÚ - §§ 4 a nasl. ZoBCP- §§34-37d a §§ 41-50 ZoCP - §130 ZP - § 229 a nasl.</p>
<p><i>E. Zájmové skupiny, vrátane jednotlivých zamestnancov a ich zástupcov, by mali mať možnosť slobodne oznamovať orgánom spoločnosti svoje obavy z nezákonných alebo neetických postupov v spoločnosti, a ich práva by takýmto konaním nemali byť dotknuté.</i></p>	<p><i>Neetické a nezákonné postupy funkcionárov spoločnosti môžu poškodiť nie len práva zájmových skupín, ale následne aj spoločnosť a jej akcionárov, a to poškodením povesti a zvýšením rizikovosti budúcich finančných záväzkov. Preto by spoločnosť mala v súvislosti s nezákonným a neetickým správaním vytvoriť postupy pre prijímanie sťažností zamestnancov, či už osobne alebo prostredníctvom zastupujúcich orgánov, ako aj sťažností iných zájmových skupín z prostredia mimo spoločnosti. Za dobrú prax sa považuje, ak spoločnosť za účelom ochraňovať tieto osoby alebo ich zastupujúce orgány, umožní ich dôverný a priamy prístup k nezávislej osobe, ktorou by mohol byť nezávislý člen dozornej rady alebo výboru pre audit či etického výboru, alebo spoločnosť môže vytvoriť aj funkciu ombudsmana, ktorý by sa zaoberal takými sťažnosťami. Taktiež dôverná telefónna linka alebo e-mail pre prijímanie sťažností môžu vhodne doplniť systém vnútornej kontroly v rámci</i></p>	<p>ZP - § 229 a nasl. ADZ – najmä § 2</p>

	<p><i>spoločnosti.</i> <i>V prípade nedostatočnej odpovede na sťažnosť týkajúcu sa porušenia zákona by mali sťažovatelia postúpiť svoje dobromyseľné sťažnosti príslušným verejným orgánom, pričom spoločnosť by sa mala vyhnúť diskriminačnému alebo disciplinárnemu konaniu voči takýmto zamestnancom alebo ich zástupcom.</i></p>	
<p><i>F. Rámec správy a riadenia spoločností by mal byť doplnený efektívnym a účinným postupom pre prípady platobnej neschopnosti spoločnosti a účinnou formou vymožitelnosti práv veriteľov.</i></p>	<p><i>Veritelia predstavujú významnú záujmovú skupinu. Podmienky, objem a typ úverov pre spoločnosti vo veľkej miere závisí od práv veriteľov a vymožitelnosti ich pohľadávok. Spoločnosti s dobrou správou a riadením majú v zásade lepšiu schopnosť požičiavať si vyššie sumy a za výhodnejších podmienok ako spoločnosti zo slabou správou a riadením alebo ako spoločnosti ktoré majú v rámci svojej skupiny ovládajúcu materskú spoločnosť alebo ovládané dcérske spoločnosti na netransparentných trhoch.</i></p> <p>Predstavenstvo spoločnosti, ktorá je blízko úpadku, by malo konať aj v záujme veriteľov, nakoľko títo majú právo odporovať právnym úkonom spoločnosti, ktoré by ukracovali uspokojenie ich vymáhateľných pohľadávok, a teda veritelia môžu v riadení spoločnosti zohrať významnú úlohu. Vplyv veriteľov na správu a riadenie spoločnosti je najvýznamnejší po začatí konkurzného alebo reštrukturalizačného konania, nakoľko spoločnosť je okrem iného povinná obmedziť výkon činnosti len na bežné právne úkony, ktoré nemôžu ukracovať záujmy veriteľov na uspokojení ich pohľadávok. Účinné konkurzné právo je dôležitou podmienkou dobrej správy a riadenia podnikov.</p>	<p>ZoKaR – celý zákon, ale najmä §4, §14, §114 ObZ - §193, §194 OZ - §§42a-42b</p>

IV. ZVEREJŇOVANIE INFORMÁCIÍ A TRANSPARENTNOSŤ

Rámec správy a riadenia spoločností by mal zabezpečiť, aby sa zverejňovali včasné a presné informácie vo všetkých podstatných záležitostiach, týkajúcich sa spoločnosti, vrátane finančnej situácie, výkonnosti, vlastníctva a správy spoločnosti.

Silný režim zverejňovania informácií podporujúci skutočnú transparentnosť je základnou podmienkou trhovo riadeného monitorovania spoločností a je dôležitý pre schopnosť akcionárov vykonávať svoje vlastnícke práva na informovanom základe. Skúsenosti z krajín s veľkými a aktívnymi kapitálovými trhmi ukazujú, že zverejňovanie môže byť významným nástrojom ovplyvňovania správania spoločností a ochrany investorov. Dobrý systém zverejňovania môže pritiahnúť kapitál a udržiavať dôveru v kapitálové trhy.

Akcionári a potenciálni investori požadujú prístup k pravidelným, dôveryhodným, porovnateľným a dostatočne podrobným informáciám tak, aby mohli zhodnotiť riadenie spoločnosti a robiť informované rozhodnutia o ocenení akcií, ich vlastníctve a o uplatňovaní svojich hlasovacích práv. Nedostatočné alebo nejasné informácie môžu obmedziť schopnosť trhu fungovať, zvýšiť cenu kapitálu a viesť k nedostatočnému rozdeleniu zdrojov.

Mnohé povinnosti týkajúce sa zverejňovania údajov o spoločnostiach sú uložené zákonmi, avšak za dobrú prax sa považuje, ak spoločnosť zverejňuje informácie aj v súlade s nezáväznými odporúčaniami, akými sú napríklad Usmernenia OECD pre nadnárodné spoločnosti.

Princípy správy a riadenia	Poznámky	Zákonná úprava
<p>A. Spoločnosti by mali zverejňovať aspoň nasledovné podstatné informácie:</p> <p>1. Finančné a prevádzkové výsledky spoločnosti</p>	<p><i>Auditovaná účtovná závierka objasňujúca finančnú výkonnosť a situáciu v spoločnosti je najčastejším zdrojom informácií o spoločnostiach. Medzi najdôležitejšie ciele účtovnej závierky patrí umožniť monitorovanie spoločnosti a poskytnúť základ pre ocenenie cenných papierov.</i></p> <p><i>Zlá správa a riadenie sa často spája s neschopnosťou zverejniť „celý obraz“ o spoločnosti, a to najmä v prípade, ak sa podsúvahové položky použijú ako záruky medzi spriaznenými spoločnosťami. Preto je nevyhnutné, aby sa transakcie v rámci skupiny spoločností zverejnili v súlade s medzinárodne uznávanými štandardmi, a aby obsahovali informácie o problematických záväzkoch a podsúvahových transakciách.</i></p>	<p>ObZ - §40 ZoÚ ZoB - § 37 ZoDDS - § 65</p>

<p>2. Predmet podnikania (činnosti) spoločnosti</p>	<p>Spoločnosti by okrem predmetu podnikania (činnosti) mali zverejňovať aj svoje širšie ciele, svoju politiku týkajúcu sa obchodnej etiky, životného prostredia a iných záväzkov voči verejnému poriadku. <i>Takéto informácie môžu byť dôležité pre investorov a pre iných užívateľov informácií, aby mohli lepšie ohodnotiť vzťah medzi spoločnosťami a komunitami v ktorých fungujú, ako aj kroky, ktoré spoločnosti podnikli za účelom dosiahnutie svojich cieľov.</i></p>	<p>ZoOR-§§2, 3</p>
<p>3. Veľké vlastnícke podiely na akciách a hlasovacích právach</p>	<p>Jedným zo základných práv investorov je právo byť informovaný o vlastníckej štruktúre spoločnosti a ich právach v porovnaní s právami ostatných vlastníkov. Toto právo by malo zahŕňať aj informovanie o štruktúre skupiny spoločností a vnútro-skupinových vzťahoch. Zákon požaduje, aby akcionári informovali spoločnosť o svojom podiele na hlasovacích právach v prípade prekročenia určitých prahových hodnôt. Spoločnosť by mala zverejňovať aspoň informácie o hlavných akcionároch a o ďalších akcionároch, ktorí majú priamy alebo nepriamy vplyv na riadenie alebo by mohli ovládať spoločnosť prostredníctvom špeciálnych práv, akcionárskych dohôd, priameho alebo nepriameho vlastníctva kontrolného alebo veľkého balíka akcií a významných krížových akcionárskych vzťahov.</p> <p>Pokiaľ ide o potenciálne konflikty záujmov, transakcie medzi spriaznenými stranami a obchodovania na základe zneužitia dôverných informácií, informácie o registrovanom vlastníctve by mali byť doplnené informáciami o skutočných majiteľoch. Najmä pokiaľ ide o veľké balíky akcií držané prostredníctvom sprostredkovateľských štruktúr alebo dohôd, malo by byť možné získať informácie o skutočných majiteľoch aspoň prostredníctvom regulačných a vymáhacích orgánov, resp. prostredníctvom súdov. <i>Príručka OECD „Možnosti získania informácií o skutočnom vlastníctve a ovládaní“ môže poslúžiť ako užitočný nástroj.</i></p>	<p>ZoBCP- §§ 41-50 ZoÚ - §20 ObZ - § 156 ZoDDS – § 36 ZoKI - § 24 ZoZP - § 12 ZoB - § 28 ZoSDS – § 66 ZoP - § 35</p> <p>ZoCP - § 107</p>
<p>4 Stratégiu odmeňovania členov predstavenstva, dozornej rady a kľúčových manažérov, a to najmä prostredníctvom výkazu o odmeňovaní, ktorý by mal obsahovať aspoň:</p> <p>a) vysvetlenie relatívnej dôleživosti pohyblivých a nepohyblivých zložiek odmien</p>	<p><i>Akcionárov zaujímajú informácie o odmeňovaní členov orgánov a vedenia spoločnosti najmä pokiaľ ide o vzťah medzi odmenou a výkonnosťou spoločnosti.</i> Každá spoločnosť by mala zverejniť výkaz o odmeňovaní a to buď ako samostatný dokument alebo ako súčasť výročnej správy alebo poznámok k účtovnej závierke. Okrem iného by mal byť tento výkaz zverejnený aj na internetovej stránke spoločnosti. Výkaz o odmeňovaní by sa mal zamerať na porovnanie posledného účtovného obdobia s nasledujúcim, prípadne aj ďalšími účtovnými obdobiami a mali by byť</p>	<p>ZoSDS - § 109</p>

<p>b) dostatočnú informáciu o tom, podľa akých výkonnostných kritérií sa posudzuje nárok na odmeňovanie vo forme akcií, opcií na akcie a nárok na pohyblivé zložky odmien</p> <p>c) dostatočné informácie o prepojenosti výkonnosti a odmeňovania</p> <p>d) hlavné podmienky a zdôvodnenie získania ročných prémieí a nepeňažných výhod</p> <p>e) základný opis doplnkového dôchodku alebo odmien v prípade predčasného odchodu z funkcie</p> <p>f) informáciu o prípravných prácach a o rozhodovacom procese týkajúcom sa stratégie odmeňovania</p> <p>g) informáciu o celkovej čiastke vyplatených odmien a iných výhod poskytnutých členom predstavenstva, dozornej rady a prípadne ďalším kľúčovým manažérom za posledné účtovné obdobie s nasledovným členením</p> <p>a. súhrn základných plátov</p> <p>b. súhrn odmien a výhod poskytnutých od iných spoločností v rámci skupiny</p> <p>c. súhrn odmien vyplatených vo forme podielu na zisku alebo prémieí ako aj dôvody prečo boli vyplatené</p> <p>d. súhrn odmien poskytnutých za služby poskytnuté mimo rámca funkcie</p> <p>e. súhrn kompenzácií poskytnutých za ukončenie funkcie</p> <p>f. súhrn príspevkov do doplnkového dôchodkového systému</p> <p>g. odhadovaný súhrn nepeňažných</p>	<p>z neho zrejme akékoľvek významnejšie zmeny v spôsobe odmeňovania v porovnaní s predchádzajúcim účtovným obdobím.</p> <p>Výkaz by mal tiež zhodnotiť stratégiu odmeňovania členov predstavenstva, prípadne ďalšieho kľúčového manažmentu, vo vzťahu k dĺžke funkčného obdobia jednotlivých riaditeľov, výpovedných lehôt a platieb v prípade predčasného ukončenia funkcie.</p> <p>Čo sa týka prípravného a rozhodovacieho procesu, tak tam kde je to relevantné, výkaz by mal obsahovať aj údaje o mandáte a zložení výboru pre odmeňovanie, prípadne mená externých poradcov a úlohu valného zhromaždenia pri schvaľovaní stratégie odmeňovania.</p> <p>Informácie vo výkaze o odmeňovaní by však nemali zahŕňať obchodne citlivé informácie, ktoré by mohli poškodiť spoločnosť.</p> <p>Spoločnosť by mala zverejňovať aspoň súhrnnú informáciu o odmenách a iných výhodách poskytnutých členom predstavenstva, dozornej rady a prípadne ďalším kľúčovým manažérom ako celku, rozčlenenú podľa uvádzaných minimálnych kritérií, aby mohli akcionári a potenciálni investori zhodnotiť pomer nákladov a úžitku odmeňovacích stratégií a prínos stimulačných programov pre výkonnosť spoločnosti.</p> <p><i>Za dobrú prax sa považuje ak spoločnosť zverejňuje štruktúrované informácie o odmeňovaní každého člena predstavenstva samostatne, a za najlepšiu prax sa však považuje, ak takéto informácie spoločnosť zverejňuje individuálne o všetkých členoch orgánov spoločnosti a kľúčového manažmentu. V takomto prípade je vhodné zverejniť tieto informácie o každom, kto pôsobil ako člen predstavenstva, dozornej rady alebo kľúčového manažmentu počas ktorejkoľvek časti posledného účtovného obdobia.</i></p>	
--	---	--

<p>výhod poskytnutých v rámci odmeňovania</p> <p>h) vo vzťahu k odmeňovaniu vo forme opcií na akcie by mal výkaz o odmeňovaní obsahovať za posledné účtovné obdobie najmä súhrnné informácie o</p> <ol style="list-style-type: none"> počte opcií ponúknutých alebo poskytnutých spoločnosťou a podmienky ich uplatnenia počet uplatnených opcií ako aj počet akcií ktorých sa tieto opcie týkali počet neuplatnených opcií a podmienky ich uplatnenia akékoľvek zmeny podmienok týkajúce sa tohto spôsobu odmeňovania <p>5. informácie o členoch orgánov spoločnosti vrátane ich kvalifikácie, procesu ich výberu, či sa podieľajú aj na riadení inej spoločnosti, a či ich orgány spoločnosti považujú za nezávislých.</p> <p>6. Transakcie so spriaznenými stranami</p>	<p><i>Pokiaľ sa akcionári spoločnosti rozhodnú motivovať manažment systémom odmeňovania viazanom na akcie, je žiaduce, aby štruktúra systému odmeňovania bola transparentná a kontrolovaná, nakoľko práve podobné schémy odmeňovania viedli v minulosti vo viacerých spoločnostiach k snahe manažmentu nepresnými a nepravdivými informáciami manipulovať vývoj cien akcií spoločnosti vo svoj prospech. Skresľovanie výsledkov hospodárenia za účelom manipulácie trhu, viedlo v mnohých prípadoch až ku krachu spoločnosti, ako aj spriaznenej audítorskej spoločnosti, resp. banky.</i></p> <p>V nadväznosti na 5. princíp, ktorý definuje požiadavky na kvalifikáciu, nezávislosť a výber členov orgánov spoločnosti je potrebné, aby spoločnosť zverejnila aspoň základné údaje o členoch predstavenstva a dozornej rady, na základe ktorých bude možné posúdiť splnenie týchto požiadaviek.</p> <p>V prípade ak napr. nie sú splnené všetky požiadavky potrebné pre jednoznačné preukázanie nezávislosti člena dozornej rady, spoločnosť by mala vysvetliť dôvody, prečo je napriek tomu možné považovať člena dozornej rady za nezávislého. <i>Potom je už iba na rozhodnutí akcionárov, potenciálnych investorov a záujmových skupín, či uznajú tieto dôvody za legitímne.</i></p> <p><i>Za dobrú prax sa považuje, keď spoločnosť zverejňuje aj detailnejšie informácie o výberovom procese, najmä jeho otvorenosť širokému spektru uchádzačov.</i></p> <p>Pre trh je dôležité vedieť, či je spoločnosť riadená v záujme všetkých investorov. Preto je nevyhnutné, aby spoločnosť zverejňovala významné transakcie medzi spriaznenými stranami, a to buď individuálne, alebo na skupinovej báze, vrátane toho, či boli uskutočnené za zvýhodnených alebo za bežných trhových podmienok. <i>Spriaznenými stranami môžu byť osoby ovládajúce spoločnosť alebo ktoré sú pod rovnakou ovládajúcou spoločnosťou, významní akcionári vrátane členov ich rodín a</i></p>	<p>ZoÚ - §19a</p> <p>ZoBCP- § 35 ZoCP - §132d ObZ - §§66a - 66b, §194</p>
--	--	---

<p>7. Predvídateľné rizikové faktory</p>	<p><i>významní riadiaci pracovníci.</i> <i>Transakcie priamo alebo nepriamo zapájajúce najväčších akcionárov (alebo ich blízkych rodinných príslušníkov, atď.) sú potenciálne najzložitejším typom transakcie. Veľkí akcionári by mali informovať o povahe vzťahu so spriaznenou stranou, o type a objeme transakcie. Keďže takéto transakcie sú často nepriehľadné, príjemca musí informovať o takejto transakcii orgány spoločnosti, ktoré by to následne mali zverejniť. Avšak toto by spoločnosť nemalo zbavovať povinnosti realizovať vlastné monitorovanie situácie, ktoré patrí medzi významné úlohy orgánov spoločnosti.</i></p> <p><i>Užívatelia finančných informácií a účastníci trhu potrebujú informácie o primerane predvídateľných podstatných rizikách, ako napr. rizikách špecifických pre dané priemyselné odvetvie alebo zemepisnú oblasť, závislosti od komodít, rizikách z oblasti finančného trhu, úrokov a kurzových rizík, rizík súvisiacich s derivatívmi cenných papieroch a s podsúvahovými transakciami, rizík týkajúcich sa životného prostredia, atď.</i></p> <p><i>Zverejňovanie informáciami stačí v takom rozsahu, aký je potrebný na úplné informovanie investorov o závažných a predvídateľných rizikách súvisiacich so spoločnosťou. Zverejnenie rizika je najúčinnejšie, ak sa týka priamo konkrétneho odvetvia. Za dobrú prax sa považuje zverejňovanie informácií o systéme monitorovania a riadenia rizík.</i></p>	<p>ZoBCP - § 34, §35</p>
<p>8. Záležitosti týkajúce sa zamestnancov a ďalších záujmových skupín</p>	<p><i>Spoločnosti by mali poskytovať informácie o záležitostiach dôležitých pre zamestnancov a ďalšie záujmové skupiny, ktoré by mohli významným spôsobom ovplyvniť výkonnosť spoločnosti. Zverejnenie sa môže týkať vzťahov medzi vedením a zamestnancami ako aj vzťahov s ostatnými záujmovými skupinami akými sú napr. veritelia, dodávatelia a miestne komunity.</i></p> <p><i>Spoločnosti by mali zverejňovať plánovanú mieru zachovania zamestnaneckých miest a za dobrú prax sa považuje, ak spoločnosti zverejňujú aj svoje stratégie v oblasti ľudských zdrojov ako napr. programy rozvoja a vzdelávania.</i></p>	<p>ZP - §73, §229, §§237-239, §§241-250</p>
<p>9. Vnútročné usporiadanie orgánov a stratégiu v oblasti správy a riadenia spoločnosti, najmä obsah kódexu správy a riadenia spoločnosti, postup pri jeho implementácii.</p>	<p><i>Povinnosť podávať správy o prístupe spoločnosti v oblasti správy a riadenia v podobe vyhlásenia vo výročnej správe je uložená zákonom všetkým spoločnostiam, ktorých cenné papiere boli prijaté na regulovanom trhu. Podávanie správ na báze „dodržiuj alebo vysvetli“ je uložená aj v pravidlách burzy cenných papierov. Ak má spoločnosť zriadené pomocné výbory, súčasťou správy by mali byť aj štatúty týchto</i></p>	<p>ZoÚ - §19a, §20</p>

	<p>výborov, a stručný opis ich činnosti za posledný rok. Výbor pre audit by mal okrem toho vyjadriť svoje stanovisko k nezávislosti auditu v spoločnosti.</p> <p><i>Za dobrú prax sa považuje, ak spoločnosť zverejňuje aj ďalšie informácie, ktoré môžu prispieť k vytvoreniu komplexnejšieho obrazu o spoločnosti. Medzi takéto informácie patrí napríklad sebahodnotenie dozornej rady a jej členov, ktoré zahŕňa zhodnotenie jej fungovania za posledné účtovné obdobie, ako aj zhodnotenie činnosti pomocných výborov (najmä výboru pre audit, ale ak existujú, tak aj výboru pre odmeňovanie, výboru pre menovanie a prípadne aj ďalších výborov) a zhodnotenie toho, ako prispeli k zlepšeniu správy a riadenia v spoločnosti.</i></p>	
<p>B. Informácie by mali byť pripravené a zverejnené v súlade s vysokou kvalitou štandardov účtovníctva a zverejňovania finančných aj nefinančných informácií.</p>	<p><i>Od využívania vysokých štandardov kvality sa očakáva významné zlepšenie schopnosti investorov sledovať aktivity spoločnosti. Kvalita informácií do značnej miery závisí na štandardoch, podľa ktorých sa zhromažďujú a zverejňujú, nakoľko kvalitné štandardy môžu zabezpečiť zvýšenú dôveryhodnosť a porovnateľnosť zverejnených správ a dôkladnejší prehľad o chode spoločnosti.</i></p>	<p>ZoÚ - §17-17b ZoA - §18</p>
<p>C. Každoročný audit by mal vykonávať nezávislý, kompetentný a kvalifikovaný audítor s cieľom poskytnúť orgánom spoločnosti a akcionárom externé a objektívne uistenie, že finančné výkazy verne vyjadrujú finančnú situáciu a výkonnosť spoločnosti vo všetkých podstatných súvislostiach.</p>	<p>Okrem potvrdenia, že účtovná závierka predstavuje skutočný finančný stav spoločnosti by mal výrok audítora obsahovať aj názor na spôsob vypracovania a predloženia účtovnej závierky, čo by malo prispieť k lepšej kontrole v spoločnosti.</p> <p>Externých audítorov by mal odporúčať nezávislý výbor pre audit a menovať by ich mal tiež tento výbor alebo priamo akcionári na valnom zhromaždení.</p> <p>Výbor pre audit by mal vykonávať dohľad aj nad interným auditom a mal by taktiež vykonávať dohľad nad vzťahmi s externým audítorom vrátane povahou neaudítorských činností poskytovaných audítorom spoločnosti. Poskytovanie neaudítorských činností externým audítorom môže významným spôsobom narušiť ich nezávislosť a tak môže nastať situácia, že budú kontrolovať svoju vlastnú prácu. Spoločnosť by mala zverejniť platby poskytnuté externým audítorom za neaudítorské činnosti, resp. takéto činnosti by externý audítor nemal spoločnosti ktorú audituje vôbec poskytovať.</p> <p><i>Za dobrú prax sa považuje, ak je zabezpečená rotácia audítorov (či už partnerov alebo audítorských spoločností), ktorí auditujú spoločnosť. Rovnako sa za dobrú prax považuje, ak spoločnosť dočasne nepovoľuje zamestnávanie audítora, ktorý</i></p>	<p>ZoA - §23</p> <p>ZoÚ - §19, 19a ZoA - §19, §24 a nasl.</p>

	<p><i>v nej vykonával audit.</i></p> <p>Nezávislosť audítorov zabezpečuje aj zákaz pre audítorov a osoby od nich závislých mať finančný podiel alebo riadiace postavenie v spoločnostiach, v ktorých vykonávajú audit, a za dobrú prax sa považuje, ak je tento zákaz rozšírený aj na nižšie postavených zamestnancov audítorských spoločností.</p>	
<p>D. Externí audítori by sa mali zodpovedať akcionárom a pri vykonávaní auditu uplatňovať voči spoločnosti povinnosť náležitej profesionálnej starostlivosti.</p>	<p>Požiadavka, že externých audítorov by mal odporúčať nezávislý výbor pre audit a menovať by ich mal tiež tento výbor alebo priamo valné zhromaždenie akcionárov objasňuje, že externý audítor sa zodpovedá za svoju činnosť akcionárom. Taktiež to potvrdzuje, že externý audítor sa za svoju činnosť zodpovedá spoločnosti a nie jednému alebo viacerým osobám z vedenia spoločnosti, ktorí môžu ich prácu ovplyvňovať.</p>	<p>ZoÚ - §19,19a ZoA - §19, §25 a nasl.</p>
<p>E. Informačné kanály by mali zabezpečiť ich používateľom rovnaký, včasný a cenovo dostupný prístup k relevantným informáciám.</p>	<p><i>Spôsob šírenia informácií môže mať rovnaký význam ako samotný obsah informácií. Informácie sa zvyčajne zverejňujú na základe zákona, avšak prístup k informáciám môže byť zdĺhavý a finančne náročný. Ukladanie a prístup k niektorým povinným správam sa výrazne zjednodušilo prostredníctvom systémov elektronického vkladania a získavania údajov. Rozvoj služieb e-governmentu by mal prispieť k integrácii rôznych zdrojov informácií o spoločnostiach vrátane informácií o akcionároch. Internet a iné informačné technológie predstavujú v súčasnosti najefektívnejší spôsob ako zlepšiť šírenie informácií. Za dobrú prax sa považuje aj to, ak orgány a výbory spoločnosti vymenujú z pomedzi svojich členov osobu určenú na komunikáciu s akcionármi, veriteľmi, zamestnancami ako aj s inými záujmovými skupinami.</i></p> <p>Povinnosť priebežne zverejňovať niektoré informácie je niektorým spoločnostiam uložená zákonom, pričom zverejnenie informácií o závažných zmenách by mali spoločnosti zverejňovať bezodkladne.</p>	<p>ObZ - § 3a, §21 ZoBCP - §45,§47 ZoCP-§125a, §132b ZoÚ - §21 ZoB - § 37 ZoDDS - § 65 ZoSDS - § 77</p>
<p>F. Rámec správy a riadenia spoločnosti by mal byť doplnený o efektívny postup, ktorý určuje a podporuje obstarávanie analýz a poradenstva od analytikov, obchodníkov s cennými papiermi, ratingových agentúr a iných. Tieto analýzy a</p>	<p>Okrem požiadavky nezávislých a kvalifikovaných audítorov, a zabezpečenia včasného šírenia informácií, je dôležitá nezávislosť profesií slúžiacich ako prostredník trhovej analýzy a poradenstva. Ak tieto sprostredkovatelia konajú čestne a bez osobných záujmov, môžu zohrať významnú úlohu pri stimulovaní orgánov spoločností, aby sa riadili dobrou praxou správy a riadenia spoločností.</p>	<p>ZoA - § 19 ZoDP - § 16 ZoAdv - § 21</p>

<p><i>poradenstvo, relevantné pre rozhodovanie investorov, by nemali byť zaťažené konfliktom záujmov, ktorý by mohol znehodnotiť ich integritu.</i></p>	<p><i>Existujú však odôvodnené obavy, týkajúce sa najmä konfliktu záujmov, ktorý môže ovplyvniť rozhodovanie. Konflikt záujmov môže vzniknúť napríklad keď poskytovateľ poradenstva poskytuje tej istej firme aj iné služby, alebo keď je tento poradca priamo zainteresovaný v podnikaní tejto spoločnosti alebo v podnikaní konkurenčných firiem. Tu je teda taktiež potrebné dodržiavať požiadavky zverejňovania a transparentnosti, ktoré sa zameriavajú na odborné štandardy trhových analytikov, ratingových agentúr, investičných bánk a pod.</i></p>	
---	--	--

V. ZODPOVEDNOSŤ ORGÁNOV SPOLOČNOSTI

Rámec správy a riadenia spoločností by mal zabezpečiť strategické vedenie spoločnosti, efektívne monitorovanie manažmentu zo strany orgánov spoločnosti a zodpovednosť orgánov spoločnosti voči spoločnosti a akcionárom.

V Slovenskej republike je dominantný dualistický systém riadenia, oddeľujúci riadiace a dozorné funkcie do dvoch rôznych orgánov. Je teda odôvodnené hovoriť o predstavenstve ako orgáne, ktorý nesie hlavnú zodpovednosť obchodnej stratégie a zabezpečovanie primeranej návratnosti investície akcionárom a o dozornej rade ako o orgáne, ktorý nesie zodpovednosť za monitorovanie predstavenstva ako aj činnosti ďalších kľúčových členov manažmentu spoločnosti, ktorí nie sú členmi predstavenstva. Členovia dozornej rady nemôžu byť zároveň členmi predstavenstva, prokuristom, alebo osobou oprávnenou, podľa zápisu v obchodnom registri, konať v mene spoločnosti. Dozorná rada teda pozostáva iba z členov nevykonávajúcich riadenie. Predstavenstvo naopak pozostáva iba z členov vykonávajúcich riadenie.

Pri monistickom systéme riadenia, ktorý je u nás povolený iba v prípade európskych foriem obchodných spoločností je potrebné zmieniť sa najmä o tom, že v tomto systéme sú funkcie dozornej rady a predstavenstva spojené v jednom orgáne – správnej rade, ktorá takto spája aj riadiace aj kontrolné funkcie. Vzhľadom na koncentráciu moci v jednom orgáne je preto potrebné, aby sa jeho členovia vykonávajúci kontrolu nemohli podieľať na každodennom riadení spoločnosti, a teda, aby ich funkcia podliehala podobným požiadavkám ako funkcia členov dozornej rady v dualistickom systéme. Zároveň by funkcia predsedu správnej rady mala patriť členovi, ktorí nevykonáva riadenie spoločnosti, a za žiadnych okolností by táto funkcia nemala byť spojená s funkciou generálneho riaditeľa spoločnosti (CEO). Zástupcovia zamestnancov by v monistickom systéme mali zastávať iba funkcie členov správnej rady vykonávajúcich kontrolné funkcie.

Orgány spoločnosti nemajú len zodpovednosť voči spoločnosti a jej akcionárom, ale musia konať v ich najlepšom záujme. Okrem toho sa od orgánov spoločnosti očakáva, že budú brať náležitý ohľad a že budú spravodlivo zaobchádzať aj s ďalšími záujmovými skupinami, vrátane zamestnancov, veriteľov, zákazníkov, dodávateľov a miestnych komunít. V tomto kontexte je relevantné aj sledovanie sociálnych štandardov a štandardov životného prostredia.

V nasledovných princípoch sa majú orgánmi v zásade na mysli predstavenstvo a dozorná rada (v rámci dualistického modelu) alebo správna rada (v rámci monistického modelu). Pojem orgány spoločnosti má teda za cieľ pokryť anglický termín „board“, a teda v zásade by nemal pokrývať valné zhromaždenie, napriek tomu, že toto neodškriepiteľne medzi orgány spoločnosti patrí.

Princípy správy a riadenia	Poznámky	Zákonná úprava
A. Členovia orgánov spoločnosti by mali konať na základe úplných informácií, v dobrej viere, s náležitou starostlivosťou a v záujme spoločnosti	Povinnosť konať s náležitou starostlivosťou v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej akcionárov je uložená aj zákonom. Tento princíp určuje dve kľúčové zložky fiduciárnej zodpovednosti členov orgánov spoločnosti, a to povinnosť	ObZ - §194, §200 TZ - § 237 ZoKI - § 12

<p>a akcionárov.</p>	<p>starostlivosti a povinnosť lojality. Z povinnosti starostlivosti vyplýva najmä povinnosť konať v dobrej viere a s náležitou odbornou starostlivosťou a povinnosť zaobstarat' si a zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu podnikania. <i>Podľa dobrej praxe to znamená, že by členovia orgánov mali byť presvedčení, že kľúčové informačné a kontrolné systémy spoločnosti sú v zásade dôveryhodné.</i> Povinnosť lojality najmä zakazuje členom orgánov uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých akcionárov alebo tretích osôb pred záujmami spoločnosti. Táto povinnosť ale aj ukladá povinnosti, ako napr. povinnosť zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu, alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej akcionárov. <i>Povinnosť lojality podporuje aj efektívnu implementáciu ďalších princípov, týkajúcich sa napr. spravodlivého zaobchádzania s akcionármi, či monitorovanie transakcií so spriaznenými stranami alebo odmeňovania členov orgánov a kľúčových členov manažmentu spoločnosti.</i> Ide taktiež o významný princíp pre členov orgánov pracujúcich v rámci skupiny spoločností: hoci by spoločnosť bola ovládaná inou spoločnosťou, povinnosť lojality člena orgánu uložená zákonom sa týka spoločnosti a všetkých jej akcionárov a nie spoločnosti ktorá skupinu ovláda.</p>	
<p>B. V prípade, ak rozhodnutia orgánov spoločnosti môžu ovplyvniť rôzne skupiny akcionárov rôznym spôsobom, by mali orgány spoločnosti zaobchádzať so všetkými akcionármi poctivo.</p>	<p><i>Napriek tomu, že jednotliví členovia orgánov spoločnosti môžu byť dosadení niektorými akcionármi, orgány ako také by nemali byť vnímané alebo konať ako zhromaždenie samostatných zástupcov volebných obvodov.</i> Dôležitou črtou práce orgánov spoločnosti, by malo byť, že ich členovia po prevzatí svojich funkcií vykonávajú svoje povinnosti nestranne pre všetkých akcionárov. <i>Tento princíp je dôležitý najmä v prípade majoritných akcionárov, ktorí môžu dosadiť všetkých členov orgánov vykonávajúcich riadenie a kontrolu v spoločnosti.</i></p>	<p>ObZ - §56a, §66 §176b, §194, §200</p>
<p>C. Orgány spoločnosti by mali uplatňovať vysoké etické štandardy a mali by brať do úvahy záujmy záujmových skupín.</p>	<p><i>Orgány spoločnosti majú kľúčovú úlohu pri určovaní etickej úrovne spoločnosti, a to nielen svojou činnosťou, ale aj menovaním kľúčových členov manažmentu a vykonávaním dohľadu nad ich činnosťou.</i> Vysoké etické štandardy sú v dlhodobom záujme spoločnosti, nakoľko majú význam pre zvýšenie dôveryhodnosti spoločnosti nielen pri bežných operáciách, ale najmä pri dlhodobých záväzkoch. <i>Za najlepšiu prax sa považuje, ak si spoločnosť vytvorí vlastný kódex správy a</i></p>	<p>ObZ - §194, §200 ZoKI - § 12 ZoB - § 23 ZoSDS- § 54 ZoP – § 38 ZoDDS - § 28</p>

	<p>riadenia založený na profesijných štandardoch a pravidlách správania v širšom zmysle. Pravidlá správania môžu zahŕňať napríklad dobrovoľný záväzok spoločnosti (vrátane jej dcérskych spoločností) konať v súlade s Usmerneniami OECD pre nadnárodné spoločnosti, ktoré zohľadňujú všetky štyri princípy obsiahnuté v Deklarácii Medzinárodnej organizácie práce (ILO) o základných pracovných právach.</p> <p>Kódexy spoločností by mali slúžiť ako štandard správania sa tak pre orgány spoločnosti ako i pre kľúčových členov manažmentu, a to tým, že by mali stanovovať rámec pre jednanie s rôznymi a často krát protichodnými záujmami tých čo ich zvolili. Etický kódex by mal určiť aspoň jednoznačné obmedzenia na presadzovanie súkromných záujmov vrátane narábania s akciami spoločnosti. Celkový rámec etického správania by mal presahovať hranice zákona, čo by malo byť jeho základnou požiadavkou.</p>	
<p>D. Orgány spoločnosti by mali vykonávať určité kľúčové funkcie, vrátane:</p> <p>1. Usmerňovanie a revidovanie stratégií spoločnosti, hlavných plánov jej aktivít, prístup spoločnosti k rizikám, ročný rozpočet a obchodný plán, stanovenie výkonnostných cieľov, monitorovanie ich implementácie a výkonnosti spoločnosti, dozor nad veľkými kapitálovými výdavkami a rozhodnutiami ohľadne akvizícií, predaji časti podniku alebo časti jeho majetku.</p> <p>2. Monitorovanie efektívnosti postupov spoločnosti v oblasti správy a riadenia a v prípade potreby uskutočnenie zmeny.</p>	<p>Činnosť orgánov spoločnosti reflektuje okrem zákonov aj vnútornú legislatívu spoločnosti (stanovy spoločnosti, kompetenčný model, štatút, rokovací poriadok, etický kódex,...), ktorá precizuje rozhodovacie mechanizmy, zodpovednosti jednotlivých členov, prípravu a priebeh zasadnutí orgánov spoločnosti.</p> <p>Orgány spoločnosti by mali usmerňovať a revidovať stratégie spoločnosti. <i>Oblasťou zvýšeného významu orgánov spoločnosti je riadenie rizík. Táto stratégia zahŕňa špecifikovanie druhov a stupňov rizika, ktoré je spoločnosť ochotná prijať pri plnení svojich cieľov. Ide teda o kľúčové usmernenia pre vedenie, ktoré musí riadiť riziká aby splnilo požadovaný rizikový profil spoločnosti.</i></p> <p>Monitoring správy a riadenia orgánmi spoločnosti zahŕňa taktiež sústavné kontrolovanie vnútornej štruktúry spoločnosti, aby boli jednoznačne vymedzené hranice zodpovednosti manažmentu spoločnosti. Dôležitou súčasťou kontroly je aj sebahodnotenie činnosti orgánmi spoločnosti, ako aj kontrola činnosti jednotlivých členov týchto orgánov. <i>Za dobrú prax sa považuje, ak orgány spoločnosti minimálne raz ročne zhodnotia svoje fungovanie za uplynulé obdobie a prijmú opatrenia na jeho zlepšenie. Výstup takéhoto hodnotenia by mali zverejniť vo</i></p>	<p>ObZ - §173</p> <p>ObZ - §191 a nasl., §197 a nasl. ZoKI - § 12 ZoB - § 23 ZoSDS- § 54 ZoP - § 38 ZoDDS - § 28</p> <p>ObZ - §182, §191 a nasl., §197 a nasl.</p>

<p>3. Výber, odmeňovanie, monitorovanie a v prípade potreby výmena kľúčových členov manažmentu, a dohľad nad plánovaním nástupníctva.</p>	<p><i>výročnej správe spoločnosti formou prehlásenia. Za najlepšiu prax sa považuje ak je sebahodnotenie orgánov spoločnosti kontrolované aj nezávislou entitou, respektíve ak je takéto sebahodnotenie posúdené Výborom pre audit.</i></p>	<p>ObZ - §66, §187, §194</p>
<p>4. Prepojenie odmeňovania členov orgánov spoločnosti a kľúčových členov manažmentu v súlade s dlhodobými záujmami spoločnosti a akcionárov.</p>	<p><i>Voľbu a odvolanie členov predstavenstva síce zákon primárne ukladá valnému zhromaždeniu, avšak v záujme zabezpečenia efektivity monitoringu dozornou radou sa za dobrú prax považuje, ak stanovy touto právomocou poveria dozornú radu, ktorá môže pružnejšie reagovať na pochybenia členov predstavenstva a potreby spoločnosti. Takéto poverenie dozornej rady samozrejme nemôže mať vplyv na možnosť valného zhromaždenia aktívne sa podieľať na tomto procese, nakoľko prípadné konečné slovo musí vždy patriť akcionárom.</i></p> <p><i>Odmeňovanie členov orgánov spoločnosti a kľúčového manažmentu by malo zdôrazňovať dlhodobejšie záujmy spoločnosti na úkor krátkodobých. Za dobrú prax sa považuje, ak sa otázkami stratégie odmeňovania a zmlúv pre členov orgánov a manažmentu spoločnosti zaoberá špeciálny výbor pre odmeňovanie.</i></p>	<p>ObZ - §66, §187</p>
<p>5. Zabezpečenie formálne správneho a transparentného procesu menovania a voľby členov orgánov spoločnosti.</p>	<p><i>Akcionári by mali plniť aktívnu úlohu pri nominovaní a volení členov orgánov spoločnosti. Orgány spoločnosti plnia najmä základnú úlohu, ktorou je podieľať sa na zabezpečovaní rešpektovania transparentných postupov pri nominovaní a voľbe. Kandidáti na členstvo v týchto orgánoch by mali disponovať dostatočnými znalosťami, zručnosťami a odbornosťou, ktoré sú potrebné na doplnenie existujúcej odbornej spôsobilosti orgánov, a tak zlepšiť potenciál pridanej hodnoty pre spoločnosť.</i></p> <p><i>Za dobrú prax sa považuje, ak orgány spoločnosti vypracujú, monitorujú a v prípade potreby prispôbujú politiku nástupníctva v spoločnosti na úrovni orgánov ako aj výkonného manažmentu spoločnosti. Spoločnosť by mala školiť a vychovávať svojich riadiacich pracovníkov, aby bola zachovaná kontinuita prostredníctvom ľudí, ktorí spoločnosť a jej potreby najlepšie poznajú. Semináre a školenia pre budúcich riadiacich pracovníkov by mali ich účastníkov dôkladne pripravovať na ich úlohy. Orgány spoločnosti by sa teda nemali starať iba o prítomnosť spoločnosti, ale aj o jej budúcnosť, a to aj investíciami do výchovy svojich elít.</i></p>	<p>ObZ - §66, §187, §194, §200, §466 a nasl. ZoKI - § 12 ZoB - § 23 ZoSDS - § 54 ZoP - § 38 ZoDDS - § 28</p>
<p>6. Monitorovanie a riadenie potenciálnych</p>	<p><i>Významnou úlohou orgánov spoločnosti, najmä dozornej rady, je dohliadať na</i></p>	<p>ObZ - §65, §186a,</p>

<p>konfliktov záujmov manažmentu, členov orgánov spoločnosti a akcionárov, vrátane využívania majetku spoločnosti v ich prospech a zneužívania transakcií so spriaznenými stranami.</p>	<p>systemy vnútornej kontroly vrátane finančného výkazníctva a využívania majetku spoločnosti s cieľom ochrany pred nevhodnými transakciami so spriaznenými stranami. V prípade ak tieto funkcie vykonáva aj interný audítor, mal by mať priamy prístup k orgánom spoločnosti za účelom efektívneho plnenie svojich povinností. Pre vykonávanie dohľadu je dôležité, aby orgány spoločnosti podporovali anonymné ohlasovanie neetického/nezákonného konania, aby tí čo na takéto konanie upozornia nemuseli mať obavy z odvetných opatrení. <i>Existencia etického kódexu spoločnosti by mala napomôcť týmto postupom, ktoré by mali byť podporované aj právnou ochranou dotknutých jednotlivcov.</i></p>	<p>§196 a nasl. ZoÚ - §19a ZoKI - § 12 ZoB - § 23 ZoSDS - § 54 ZoP - § 38 ZoDDS - § 28</p>
<p>7. Zabezpečenie integrity systému účtovníctva a finančných výkazov spoločnosti, vrátane nezávislého auditu a funkčnosti primeraných systémov kontroly, a to najmä systému riadenia rizika, finančnej a prevádzkovej kontroly a dodržiavania zákonov a príslušných štandardov.</p>	<p>Na zabezpečenie integrity základných systémov vykazovania a monitorovania sa vyžaduje, aby orgány spoločnosti určili a presadzovali jednoznačné rozdelenie povinností a zodpovednosti. Orgány spoločnosti (najmä dozorná rada) musia taktiež zabezpečiť náležitý dohľad nad vyšším manažmentom spoločnosti. <i>Jedným zo spôsobov môže byť napr. systém interného auditu, ktorý podáva správy priamo orgánom spoločnosti. Za dobrú prax sa považuje, keď interní audítori podávajú správy nezávislému výboru pre audit, ktorý je tiež zodpovedný za vzťahy s externým audítorm, čím by sa malo zabezpečiť objektívne posúdenie týchto skutočností.. Napriek tomu však konečnú zodpovednosť za zabezpečenie integrity systémov účtovníctva a finančných výkazov nesú vždy orgány spoločnosti, čomu by mali zodpovedať aj ich právomoci.</i></p> <p>System stimulov v spoločnosti by mal byť v súlade nie len s právom ale aj s etickými a odbornými štandardmi tak, aby bolo dodržiavanie týchto hodnôt odmeňované, a aby porušovanie zákona bolo postihované. Tam kde je to možné, tieto systemy by sa mali uplatňovať aj na dcérske spoločnosti.</p>	<p>Ñ</p> <p>ObZ - §35 a nasl., §191 a nasl., §197 a nasl. ZoÚ - §19a ZoKI - § 12 ZoB - § 23 ZoSDS - § 54 ZoP - § 38 ZoDDS - § 28</p>
<p>8. Dohľad nad procesom zverejňovania informácií a komunikáciou s okolím.</p>	<p>Úlohy a povinnosti orgánov spoločnosti a ďalšieho manažmentu týkajúce sa zverejňovania a komunikácie by mali byť jasne určené, aby bolo možné vykonávať efektívny dohľad v tejto oblasti.</p>	<p>ObZ - §27, §173, §191 a nasl., ZoOR - §5 a nasl. ZoBCP - §34 a nasl., §42 a nasl, etc.</p>
<p>E. Orgány spoločnosti by mali vo veciach spoločnosti rozhodovať objektívne a nezávisle.</p>	<p><i>Spôsob zachovávanía objektivity orgánov spoločnosti závisí najmä od vlastníckej štruktúry v spoločnosti. Väčšinový akcionár má značné právomoci pri menovaní členov orgánov a manažmentu spoločnosti. Aj v takomto prípade však orgány</i></p>	<p>ObZ - § 182, §194, §200 ZoKI - § 12 ZoB - § 23</p>

<p>1. Dozorná rada by mala pozostávať aj z nezávislých členov, aby mohla kontrolu manažmentu vykonávať efektívne. Predseda dozornej rady by mal byť vždy nezávislý.</p> <p>2. Za nezávislého člena môže byť považovaný iba ten, kto nemal a nemá žiadne obchodné, rodinné alebo iné vzťahy so spoločnosťou (alebo jej manažmentom), alebo s akcionárom ktorý ovláda spoločnosť (alebo s jeho manažmentom), ktoré by mohli spôsobiť konflikt záujmov ktorý by mohol ovplyvniť jeho rozhodovanie.</p>	<p>spoločnosti zodpovedajú celej spoločnosti a všetkým jej akcionárom, vrátane menšinových akcionárov.</p> <p>Orgány spoločnosti by mali za účelom výkonu svojich povinností monitorovania konania manažmentu, predchádzania konfliktom záujmov a vyvažovania konkurenčných nárokov dokázať robiť objektívne rozhodnutia.</p> <p>Efektívna kontrola činnosti predstavenstva ako aj širšieho manažmentu spoločnosti dozornou radu si vyžaduje úplnú nezávislosť a objektívnosť aspoň časti jej členov, pričom predseda dozornej rady by mal byť vždy nezávislý. <i>Za dobrú prax sa považuje, ak je nezávislá väčšina členov dozornej rady a za najlepšiu prax sa považuje, ak za nezávislých môžu byť považovaní všetci členovia dozornej rady.</i></p> <p>Nie je možné taxatívne vymenovať všetky skutočnosti, ktoré by mohli ohrozovať nezávislosť členov dozornej rady, avšak existuje viacero skutočností, ktoré môžu pomôcť pri rozhodovaní, či niektorý člen môže byť považovaný za nezávislého. Nezávislý člen dozornej rady spoločnosti by napríklad nemal byť v posledných 5 rokoch členom manažmentu tejto spoločnosti alebo spoločnosti prepojenej s touto spoločnosťou. Taktiež by nemal byť v posledných 3 rokoch zamestnancom spoločnosti (s výnimkou zástupcov zamestnancov v dozornej rade, ktorí však zároveň nie sú členmi manažmentu spoločnosti). Nezávislý člen by nemal obdržať žiadnu významnejšiu odmenu od spoločnosti alebo spoločnosti prepojenej s touto spoločnosťou, okrem odmeny vyplývajúcej z funkcie člena dozornej rady. Nezávislý člen by taktiež nemal žiadnym spôsobom zastupovať akcionára ovládajúceho spoločnosť a nemal by mať v poslednom roku žiaden významnejší priamy alebo nepriamy obchodný vzťah so spoločnosťou alebo so spoločnosťou s ňou prepojenou (či už ako akcionár, člen orgánu, vyššie postavený zamestnanec, zákazník, veriteľ atď.). Nezávislý člen dozornej rady by nemal byť v posledných 3 rokoch externým audítorom alebo partnerom alebo zamestnancom audítorskej spoločnosti, ktorá v spoločnosti v ktorej má byť členom dozornej rady, alebo v spoločnosti s ňou prepojenou, vykonávala audit. Za nezávislého by nemal byť považovaný ani člen dozornej rady, ktorý je nejakým spôsobom prepojený s členmi predstavenstva tej istej spoločnosti v iných spoločnostiach. Nezávislý člen by nemal pôsobiť v dozornej rade viac ako 15 rokov a za nezávislého by nemal byť považovaný ani člen dozornej rady, ktorý má blízky rodinný vzťah s členom manažmentu, alebo s ktoroukoľvek osobou, ktorá by podľa hore uvedených kritérií nemala byť</p>	<p>ZoSDS - § 54 ZoP - § 38 ZoDDS - § 28</p> <p>ObZ - §173, §200 ZoÚ - §19a ZoDDS - § 32 ZoZP - §4 ZoB - § 23 ZoP - § 40 ZoKI - § 16 ZoSDS - § 58</p> <p>ObZ - §65 a nasl., §186a, §196 a nasl., §200 ZoÚ - §19a</p>
---	--	--

<p>3. Informáciu o tom, ktorí členovia dozornej rady (alebo jej výborov) sú považovaní dozornou radou za nezávislých, ako aj dôvody prečo, musia byť náležite pravidelne zverejňované. Táto informácia musí byť zrejma aj v prípade nominácií na voľbu nových členov.</p> <p>4. Orgány spoločnosti by mali zvážiť poverenie dostatočného počtu nevykonných členov schopných nezávislého úsudku, úlohami tam, kde existuje potenciál pre vznik konfliktu záujmov. Ak sú pri orgánoch spoločnosti zriadené osobitné</p>	<p>považovaná za nezávislého člena. Nezávislý člen dozornej rady by sa mal za všetkých okolností snažiť zachovať si svoju nezávislosť a nemal by žiadať ani akceptovať žiadnu neprimeranú výhodu, ktorá by mohla spochybniť jeho nezávislosť, a mal by vždy jednoznačne vyjadriť svoj protichodný postoj, ak zistí, že rozhodnutie dozornej rady by mohlo poškodiť spoločnosť. Ak by dozorná rada prijala rozhodnutie, s ktorým by jej nezávislý člen zásadne nesúhlasil, mal by z toho vyvodit' patričné dôsledky, vrátane svojej rezignácie a informovania výboru pre audit, valného zhromaždenia a prípadne aj orgánov mimo samotnú spoločnosť o dôvodoch svojej rezignácie.</p> <p><i>Rozhodnutie o tom, ktorí členovia dozornej rady by mali byť považovaní za nezávislých patrí v konečnom dôsledku dozornej rade. Kvôli istým špecifickým okolnostiam nemusí byť osoba považovaná za nezávislú, napriek tomu že spĺňa hore uvedené kritériá. Rovnako však môže dozorná rada rozhodnúť aj opačne. V takom prípade však musí uviesť dôvody, prečo svojho člena považuje za nezávislého napriek tomu, že nespĺňa niektoré z kritérií podstatných pre určenie nezávislosti. V prípade voľby členov dozornej rady by informácia o nezávislosti kandidátov mala byť obsiahnutá aj v pozvánke na valné zhromaždenie, aby mali akcionári dostatočný čas na posúdenie vhodnosti kandidátov, alebo prípadné vznesenie námietok voči nezávislosti navrhovaných členov. Ak nie sú splnené niektoré z podmienok odporúčaných pre posúdenie nezávislosti, musí spoločnosť vysvetliť, prečo ich napriek tejto skutočnosti považuje za nezávislých a túto informáciu zverejniť, aby mohli nezávislosť posúdiť všetci akcionári ako aj prípadní investori, veritelia, alebo iné záujmové skupiny. Pre akcionárov by mala byť táto informácia obsiahnutá v pozvánke na riadne valné zhromaždenie. Za náležité zverejnenie voči záujmovým skupinám sa považuje napr. informácia zverejnená na internetovej stránke spoločnosti. V záujme zabezpečenia pravdivosti údajov o nezávislosti členov dozornej rady by mala byť nezávislosť aspoň na základe hore uvedených kritérií skúmaná aspoň raz za rok.</i></p> <p><i>Zatiaľ čo za finančné výkazníctvo, odmeňovanie a nominácie nových členov zodpovedajú orgány spoločnosti, nezávislí nevykonní členovia môžu zabezpečovať ďalšiu ochranu záujmov účastníkov trhu. Orgány spoločnosti by mali vytvoriť špeciálne výbory pre oblasti, kde hrozí najväčšie riziko konfliktu záujmov, pričom tieto výbory by mali spĺňať prísne kritériá na nezávislosť, aby tak bola možnosť</i></p>	<p>ZoÚ - §19a ObZ - §184</p> <p>ZoÚ - §19a ObZ - §173</p>
---	---	---

<p>výbory, orgány spoločnosti by mali jasne určiť a následne aj zverejniť ich právomoci, zloženie a pracovné postupy. Za účelom eliminovania možnosti vzniku konfliktu záujmov by mala spoločnosť zriadiť aspoň výbor pre menovanie, výbor pre odmeňovanie a výbor pre audit, pričom v odôvodnených prípadoch môže vytvoriť aj menej výborov, resp. vo výnimočnom prípade môže ich funkcie, za splnenia istých podmienok, vykonávať aj samotná dozorná rada. Rozhodnutia týchto výborov by mali mať odporúčací charakter.</p>	<p>vzniku konfliktu záujmov v čo najväčšej miere eliminovaná.</p> <p><i>Napriek tomu, že existencia výborov môže zlepšiť fungovanie orgánov spoločnosti, môžu vyvstať otázky týkajúce sa zodpovednosti jednotlivých členov.</i> Aby bolo možné určiť dôležitosť týchto výborov, je nutné, aby trh získal úplný a jasný obraz o ich účele, povinnostiach a zložení, pričom však zodpovednosť členov orgánov uložená zákonom nemôže byť dotknutá.</p> <p><i>Rozhodnutia výboru pre menovanie, výboru pre odmeňovanie a výboru pre audit by mali mať odporúčací charakter, a mali by slúžiť ako podklad pre rozhodovanie orgánov spoločnosti. Ich hlavnou úlohou by malo byť najmä zvýšenie efektivity dozornej rady, prípadne informovanosti valného zhromaždenia, a to najmä prípravou erudovaných podkladov neovplyvnených konfliktom záujmov.</i></p> <p>Výbory by mali mať každý aspoň troch členov, avšak vo výnimočných situáciách môžu mať výbory iba dvoch členov, resp. spoločnosť môže zlúčiť funkcie výborov tak ako považuje za vhodné, pričom by však mali byť splnené podmienky pre výkon ich činností. V prípade malých spoločností sa môže spoločnosť rozhodnúť, že úlohy výborov bude plniť dozorná rada, ktorá by však mala za takýchto okolností sama spĺňať prísne podmienky pre zloženie výborov. Spoločnosť by mala v takýchto prípadoch uviesť jasné vysvetlenie, prečo sa rozhodla zlúčiť funkcie niektorých výborov, resp. prečo sa rozhodla tieto výbory nezriadiť a ich funkcie vykonávať dozornou radou. Spoločnosť by mala zároveň špecifikovať aj to, ako bude v takomto prípade plniť funkcie, ktoré by mali vykonávať tieto výbory.</p> <p><i>Zloženie výboru pre menovanie, výboru pre odmeňovanie a výboru pre audit by malo zohľadňovať kvalifikáciu potrebnú na riadne plnenie ich funkcií, pričom by nemala byť kladená prílišná dôvera v jednotlivca a zloženie by malo byť obmieňané spôsobom, ktorý zaručí kontinuitu ich fungovania.</i> Presné podmienky členstva v týchto výboroch a popis ich činnosti by mal byť určený v štatútoch týchto výborov schválených buď dozornou radou alebo valným zhromaždením, v závislosti od toho, ktorý z týchto orgánov rozhoduje v oblasti, v ktorej vykonáva výbor svoje poradné funkcie.</p> <p>Okrem iného by štatúty výborov mali obsahovať aj ustanovenia, z ktorých je zrejmé, akým spôsobom je zabezpečená priama komunikácia predsedov výborov s akcionármi.</p> <p>Výbory by mali mať zabezpečené dostatočné zdroje potrebné na riadne plnenie svojich úloh, napríklad za účelom využitia služieb nezávislého odborného poradenstva. Členovia ostatných orgánov a členovia manažmentu spoločnosti by</p>	
---	---	--

<p>A. Výbor pre menovanie môže pozostávať tak z členov dozornej rady ako aj z členov predstavenstva, resp. manažmentu, avšak väčšinu jeho členov by mali tvoriť nezávislí členovia dozornej rady.</p> <p>Jeho hlavnou úlohou by malo byť dávať odporúčania týkajúce sa voľby a odvolávania členov orgánov spoločnosti a hodnotiť celkové zloženia orgánov ako aj jednotlivých členov týchto orgánov.</p>	<p>mali členom týchto výborov poskytovať všetky informácie potrebné pre ich rozhodovanie, a na základe ich požiadania podať vysvetlenie aj na zasadnutí výboru, avšak bez pozvania výboru by nemal mať prístup na jeho rokovanie nikto okrem jeho členov, aby nemohla byť ovplyvnená objektivita jeho rozhodovania.</p> <p><i>V prípade ak členov predstavenstva volí a odvoláva dozorná rada, výbor pre menovanie by mal byť zriadený ako jej poradný orgán. Ak má túto funkciu vo svojej pôsobnosti valné zhromaždenie, výbor pre menovanie by mal byť zriadený ako stály poradný orgán, ktorý by dával odporúčania valnému zhromaždeniu.</i></p> <p>V prípade ak výbor pre menovanie dáva odporúčania valnému zhromaždeniu, odporúčania by mali byť obsiahnuté v pozvánke na každé valné zhromaždenie, ktoré má na programe rokovania voľbu a odvolávanie členov orgánov spoločnosti, resp. ktoré prerokúva výročnú správu, ktorej súčasťou je aj správa o prístupe spoločnosti v oblasti správy a riadenia, ktorá obsahuje zhodnotenie zloženia a činnosti orgánov spoločnosti.</p> <p>Ak spoločnosť pokladá za vhodné, aby boli vo výbore pre menovanie aj členovia manažmentu spoločnosti (vrátane napr. generálneho riaditeľa), je to možné, avšak aby bol dosiahnutý cieľ, kvôli ktorému je tento výbor vytvorený, väčšinu jeho členov by mali tvoriť členovia dozornej rady, ktorí môžu byť považovaní za nezávislých.</p> <p>Výbor pre menovanie by mal dávať odporúčania najmä vo veciach voľby alebo odvolania členov orgánov spoločnosti. Výbor by mal najmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifikovať a odporučiť kandidátov na voľné miesta v orgánoch spoločnosti, pričom by mal zohľadniť vyváženosť zručností, vedomostí a praxe členov orgánu spoločnosti, na základe čoho by mal určiť charakteristiku osoby potrebnej na obsadenie voľného miesta; - pravidelne zhodnotiť veľkosť a zloženie orgánov spoločnosti a dať odporúčania a návrhy na prípadné zmeny; - pravidelne zhodnotiť zručnosti, vedomosti a prax jednotlivých členov orgánov; - pripravovať podklady týkajúce sa stratégie nástupníctva vo funkciách; - zhodnotiť stratégiu predstavenstva týkajúcu sa menovania členov ďalšieho vyššieho manažmentu. <p>Výbor pre menovanie by mal pri posudzovaní kandidátov na členstvo v orgánoch zvážiť všetky návrhy ktoré prišli. Pokiaľ ide o kandidátov na členstvo</p>	<p>ObZ - §173, §184, §187, §194 ZoÚ - §20</p>
---	---	--

<p>B. Výbor pre odmeňovanie by sa mal skladať výlučne z členov dozornej rady, z ktorých väčšinu by mali tvoriť nezávislí členovia dozornej rady. Jeho hlavnou úlohou by malo byť podávanie návrhov a odporúčaní týkajúcich sa pravidiel všetkých foriem odmeňovania členov predstavenstva a prípadne aj ďalšieho kľúčového manažmentu spoločnosti ako aj dohliadať, aby bolo odmeňovanie jednotlivcov v súlade s pravidlami odmeňovania spoločnosti.</p> <p>C. Výbor pre audit by sa mal skladať výlučne z členov dozornej rady a z členov menovaných valným zhromaždením, z ktorých väčšinu by mali</p>	<p>v predstavenstve alebo ďalších členov manažmentu spoločnosti, výbor by mal dôkladne konzultovať týchto kandidátov najmä s generálnym riaditeľom spoločnosti.</p> <p><i>V prípade ak pravidlá odmeňovania členov predstavenstva a ďalšieho kľúčového manažmentu spoločnosti schvaľuje dozorná rada, výbor pre odmeňovanie by mal byť zriadený ako jej poradný orgán. Ak má túto funkciu vo svojej pôsobnosti valné zhromaždenie, výbor pre odmeňovanie by mal byť zriadený ako stály poradný orgán, ktorý by dával odporúčania valnému zhromaždeniu.</i></p> <p>V prípade ak výbor pre odmeňovanie dáva odporúčania valnému zhromaždeniu, odporúčania by mali byť obsiahnuté v pozvánke na každé valné zhromaždenie, ktoré sa bude zaoberať pravidlami odmeňovania členov orgánov spoločnosti. Výbor by mal v rámci svojej činnosti konzultovať aspoň s predsedami orgánov spoločnosti a s generálnym riaditeľom (ak nie je zároveň členom predstavenstva).</p> <p>Výbor pre odmeňovanie by mal najmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dávať návrhy týkajúce sa pravidiel všetkých foriem odmeňovania; - dávať návrhy ohľadne odmeňovania jednotlivých členov predstavenstva; - dávať odporúčania týkajúce sa odmeňovania ďalšieho kľúčového manažmentu spoločnosti; - dohliadať, aby bolo odmeňovanie jednotlivcov v súlade s pravidlami odmeňovania a postupovať svoje zistenia dozornej rade prípadne aj valnému zhromaždeniu. <p>Návrhy výboru týkajúce sa odmeňovania založenom na výkone by mali okrem iného obsahovať aj odporúčania týkajúce sa cieľov a hodnotiacich kritérií, tak, aby odmeňovanie zohľadňovalo dlhodobé záujmy spoločnosti a jej akcionárov. Čo sa týka odmeňovania vo forme akcií alebo opcií na akcie, výbor by mal zhodnotiť stratégiu takejto formy odmeňovania a možnosti výberu medzi udelením práva upísať nové akcie a práva kúpiť akcie. Závery výboru by mali byť súčasťou výročnej správy a informácia by mala byť predmetom diskusie valného zhromaždenia akcionárov.</p> <p><i>Spoločnosti, ktorých cenné papiere boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu majú povinnosť vytvoriť si výbor pre audit uloženú zákonom. V záujme dobrej správy a riadenia by však mal výbor pre audit spĺňať prísnejšie kritériá, ako sú tie,</i></p>	<p>ObZ - §173, §184, §187, §191</p> <p>ZoÚ - §19a ObZ - §173, §197, §198, §201</p>
--	---	---

<p>tvoriť nezávislí členovia dozornej rady. Jeho hlavnou úlohou by malo byť dávať návrhy a odporúčania týkajúce sa výkonu vnútornej kontroly a externého auditu a dohliadať nad dodržiavaním právnych predpisov a odporúčaní týkajúcich sa finančného výkazníctva a auditu v spoločnosti. Výbor by mal o svojej činnosti a zisteniach podávať dozornej rade správy aspoň raz za šesť mesiacov.</p>	<p><i>ktoré ukladá zákon. Najmä pokiaľ ide o nezávislých členov, je potrebné, aby väčšina členov výboru bola nezávislá.</i></p> <p>Pokiaľ ide o funkcie výboru, tento by mal najmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sledovať zostavovanie a integritu finančných informácií (najmä účtovných závierok), ktoré spoločnosť poskytuje, a relevanciu účtovných postupov spoločnosti, ako aj skupiny spoločností, v rámci ktorej spoločnosť pôsobí (vrátane napr. konsolidovaných účtovných závierok); - preskúmať aspoň raz ročne systémy vnútornej kontroly a riadenia rizík a zabezpečiť, aby boli hlavné riziká dobre identifikované a zverejnené; - zabezpečiť efektivitu vnútornej kontroly spoločnosti odporúčaniami v otázkach personálneho obsadenia a finančného zabezpečenia oddelenia vnútornej kontroly spoločnosti a sledovaním reakcií manažmentu spoločnosti na zistenia vnútornej kontroly; - dávať odporúčania týkajúce sa výberu, menovania a odvolávania externého audítora; - monitorovať nezávislosť a objektivitu externého audítora, a kontrolovať dodržiavanie odporúčaní týkajúcich sa rotácie audítorov a ich odmeňovania; - dohliadať nad povahou a rozsahom služieb nesúvisiacich s auditom poskytovaných spoločnosti externým audítorom, za účelom prevencie vzniku konfliktu záujmov; - skúmať efektivitu externého auditu a najmä schopnosť manažmentu reagovať na zistenia a odporúčania tohto auditu; - vyšetrovať akékoľvek podnety a skutočnosti, ktoré viedli k odstúpeniu externého audítora a dávať odporúčania týkajúce sa prípadného konania spoločnosti v týchto otázkach; - monitorovať súlad postupov spoločnosti s odporúčaniami týkajúcimi sa anonymného podávania sťažností zamestnancami o porušovaní pravidiel a predpisov v spoločnosti, a dohliadať nad účinnosťou nezávislého preskúmania týchto sťažností. <p><i>Aby mohol výbor pre audit plniť svoje funkcie na požadovanej úrovni, spoločnosť by mala zabezpečiť školenia pri uvedení nových členov výboru pre audit do funkcie, ako aj ďalšie pravidelné školenia, ktoré zabezpečia, aby členovia výboru pre audit mali primerané vzdelanie v oblasti auditu a aby mali dostatočné informácie týkajúce sa účtovných a finančných špecifík spoločnosti.</i></p>	
--	--	--

<p>5. Členovia orgánov spoločnosti by mali mať dostatočnú kvalifikáciu a skúsenosti, a stavať k svojim povinnostiam zodpovedne.</p>	<p>Výbor pre audit by mal dostávať pravidelné správy relevantné pre vnútornú kontrolu v spoločnosti od jednotlivých členov orgánov ako aj od ďalších členov manažmentu a zamestnancov spoločnosti zodpovedných za vnútornú kontrolu a taktiež by mal dostávať všetky informácie relevantné pre kontrolu externého auditu. Externý audítor by mal výboru najmä poskytovať všetky zistenia vyplývajúce z auditu, ako aj informácie o jeho vzťahu k spoločnosti a k ďalším spoločnostiam v rámci skupiny.</p> <p><i>S cieľom zlepšiť činnosť orgánov spoločnosti a výkon ich členov, je potrebné, aby spoločnosť zapájala členov orgánov do vzdelávania, a aby sa títo, v súlade s potrebami spoločnosti, podriaďovali dobrovoľnému pravidelnému sebahodnoteniu.</i> Členovia orgánov spoločnosti by mali pri menovaní do funkcie mať alebo nadobudnúť príslušné znalosti a následne by mali prostredníctvom interných alebo externých školení držať krok s novými právnymi predpismi a meniacimi sa obchodnými rizikami.</p> <p>Obzvlášť dozorná rada by mala pozostávať z členov, ktorých kvalifikácia a skúsenosti v súhrne zaručujú efektívnu kontrolu, zohľadňujúc najmä štruktúru a činnosť spoločnosti. Svoje zloženie by mala dozorná rada pravidelne kontrolovať, a v prípade identifikovaných nedostatkov by sa mala snažiť doplniť kvalifikáciu jej členov a tým aj kvalifikáciu dozornej rady ako celku, prípadne pre vybrané oblasti využívať služby nezávislého odborného poradenstva.</p> <p><i>Vykonávanie funkcií člena orgánu v nadmernom počte spoločností môže narušovať výkonnosť takýchto členov. Spoločnosť by mala zvážiť, či členstvo jednej osoby v orgánoch niekoľkých spoločností je zlučiteľné s efektívnym výkonom činnosti orgánov spoločnosti a predstavenstvo by malo zverejniť informáciu o záväzkoch jednotlivých členov orgánov spoločnosti vo výročnej správe. Informácia o záväzkoch v iných spoločnostiach by mala byť poskytnutá aj v prípade nominácie nových členov orgánov spoločnosti pred ich zvolením.</i></p> <p><i>Kontrola sa môže docíliť aj prostredníctvom zverejnenia záznamov dochádzky jednotlivých členov orgánov.</i></p>	<p>ObZ - §194, §200 ZoÚ - §19a</p>
<p>F. Aby členovia orgánov spoločnosti mohli plniť</p>	<p><i>Členovia orgánov potrebujú pre svoje rozhodnutia príslušné informácie v pravom</i></p>	<p>ObZ - §193, §195,</p>

<p><i>svoje povinnosti, majú právo na prístup k presným, relevantným a včasným informáciám.</i></p>	<p><i>čase. Presné, relevantné a včasné informácie majú veľký význam pre dôsledné plnenie ich povinností.</i></p> <p><i>Najmä členovia dozornej rady zvyčajne nedisponujú rovnakým prístupom k informáciám ako predstavenstvo alebo ďalší členovia kľúčového manažmentu spoločnosti. Prínos členov dozornej rady pre spoločnosť sa môže zvýšiť poskytnutím prístupu k niektorým kľúčovým členom vedenia spoločnosti, ako aj zabezpečením nezávislého externého poradenstva na náklady spoločnosti.</i></p>	<p>§197, §201 ZoKI - § 12 ZoB - § 23 ZoSDS - § 54 ZoP - § 38 ZoDDS - § 28</p>
---	--	---

Použité skratky

ADZ – zákon č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane boja pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (antidiskriminačný zákon)

ObZ – Zákon č. 513/1991 Zb. - Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

OZ – zákon č. 40/1964 Zb. - Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

TZ – zákon č. 300/2005 Z.z. - Trestný zákon v znení neskorších predpisov

Ústava – 460/1992 Zb. - Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

ZoA – zákon č. 540/2007 o audítoroch, audite a dohlade nad výkonom auditu a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

ZoAdv – zákon č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

ZoB - Zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ZoBCP - Zákon č. 429/2002 Z.z. o burze cenných papierov v znení neskorších predpisov

ZoCP – Zákon č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov

ZoDDS - Zákon č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ZoDP – zákon č. 78/1992 Zb. o daňových poradcov a Slovenskej komore daňových poradcov v znení neskorších predpisov

ZoES – zákon č. 562/2004 Z.z. o európskej spoločnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ZoIP – zákon č. 125/2006 Z.z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z.z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ZoKaR – zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ZoKI – Zákon č. 594/2003 Z.z. o kolektívnom investovaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ZoKV – zákon č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov

ZoOR – Zákon č. 530/2003 Z.z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ZoP – zákon č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ZP – zákon č. 311/2001 Z.z. - Zákonník práce v znení neskorších predpisov

ZoSDS – zákon č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ZoÚ – Zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

ZoVR – zákon č. 308/2000 Z.z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov

ZoZP – zákon č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach, dohlade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

ZoZUSI – zákon o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

(všetky právne predpisy je možné nájsť bezplatne v aktuálnom znení napr. na stránke <http://jaspi.justice.gov.sk>)

